

קונטרס

הבינוני

פרשת
נח
תשפ"א

שנה ג' חוברת ה'

שיעורי

הרב שמעון שפיצער שליטיא
הנלמדים בבית המדרש 'בית אהרן'
רח' פחד יצחק 5, ביתר עילית ת"ו

הבינוני

שיעורי הרב שמעון שפיצער שליטיא

A PROJECT OF

שמעו ותחי נפשכם!!

האזינו למאות שיעורים השווים לכל נפש
הנאמרים מדי יום ביומו בכל מקצועות התורה
והחסידות מסודרים להפליא ומלאים כל טוב

קול הבינני

בארה"ב

718-686-8300

ארץ ישראל

072-257-7726

להצטרף לקבלת השיעורים או החבורות

באימייל ולשלוח הערות:

info@lomdoschasidus.com

H0722577726@gmail.com

347.351.2400 / 053.311.0743

שיעורי הרב שמעון שפיצער שליטיא

מפתח הענינים:

מדור אמונה ובטחון שיעור ע"ב

חיוזק הרגשת הבטחון על-ידי ההתבוננות בהטבותיו של הקב"ה

הצורך לקנות מהלכי מחשבה ישרים \ נפל היסוד נפל הבנין \ קושיא מעיקרא ליתא
\ גומל חסדים טובים וקונה הכל \ יש מהן אבות ויש מהן תולדות \ הלא הוא אביך
\ קנך \ ההתבוננות בחיי העבר \ מן החול אל הקודש \ הרגשת בטחון אמיתית \ זכור
תזכור את אשר עשה ה' אלוקיך \ כל מה דעביד רחמנא לטב עביד \ הצורך לראות
את הקשיים בגדלם האמיתי \ לא מדעת אמרת זאת \ וראית את אחורי לפני לא
יראו \ שום דבר אינו מובן מאליו \ הצורך לדחוק את ההרגשות בצד \ פרשייה
קטנה אין לה רשות להאפיל את כל החיים \ עבודת בטחון אמיתית כיצד ? \

יום רביעי פרשת בראשית - כ"ו תשרי ה'תשפ"א

חובת ההכרה שהמצוה היא טוב והעבירה היא רע

תכלית הבריאה להטיב לברואיו \ שכר מצוה מצוה \ להיות מרכבה למעלה \ אחרי
ה' אלוכיכם תלכו \ אשר אנכי מצוה היום לטוב לך \ המכיר בטוב חפץ להטיב \
קיום המצוות מתוך בחירה בחיים \ במקום שבעלי תשובה עומדים \ קדש עצמך
במותר לך \ זכרתי ימים מקדם \ כל שיח השדה טרם יהיה בארץ \ אם אין דעה
תפילה מנין \

יום שני פרשת נח - א' חשון ה'תשפ"א

צו השעה להאהיב שם שמיום בהתנהגותנו

ישראל אשר כך אתפאר \ עין רואה ואוזן שומעת \ היכי דמי חילול השם ? \ מדוע
תעשה כן לאביך ? \ מה בצע בתורתך ובתפילתך ? \ לתקוני שדרתיך ולא לעוותי \
כך הפריך הגאון את תאוריית הכופרים \ היכי דמי השקפה טהורה ? \ הציווי
האלוקי הוא בינו לבין קונו \ לא תתלו בוקי סריקי בחכמים \ כך שמרו גדולי
ישראל על קוצו של יו"ד \ אל תלכו שולל אחרי ההבל \

יום שלישי פרשת נח – ב' חשון ה'תשפ"א

הדרך להאחיב שם שמים על הבריות והמסתעף

מצות קירוב רחוקים לעבודתו יתברך \ קירוב רחוקים על-ידי ההתדבקות במידותיו של הקב"ה \ קידוש שם שמים ללא מעש \ קירוב רחוקים על-ידי ההתבוננות במצוות ה' \ אחריו יאיר נתיב \ יש לך שעת הכושר \ מקור מצות חינוך \ חינוך הבנים באמצעות שם שמים מתאהב על ידך \ שם שמים מתאהב על החברים \ עצה טובה קמ"ל \ אין לערער את יסודות התורה \ טעם האיסור לומר על הגוי מה נאים מעשיו \

יום רביעי פרשת נח – ג' חשון ה'תשפ"א

כוחה של נתינה בהשלמת בריאת האדם

בין נח לאברהם \ תיקונו של נח בתיבה \ נעשה אדם בצלמנו כדמותנו \ ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ \ אדמה לעליון \ האדם נעשה אדם רק על-ידי הידמותו לעליון \ המלמד את בן חברו תורה כאילו עשאו לעצמו \

מדור שבת קודש – סעודה שלישית

להסב על שולחנו של הקב"ה באמצעות התשוקה

יפה שעה אחת בתשובה בעוה"ז \ אכסוף נועם שבת \ בני היכלא דכסיפין \ ההתוועדות עם מלאכי א-ל \ השפעת ההתעוררות לימות החול \ משפל המדרגה אל המדרגה העליונה \ כסף משנה קחו בידכם \ מה ענין גילוי דעת ליציאת מצרים \ הכרת טוב המצוות הכרחית להרגשת הגאולה \ אוהבי ה' שנאו רע \ אם תעירו ואם תעוררו את האהבה \

מדור הילולא דצדיקיא

הרה"ק רבי ישראל בהרה"ק רבי שלום שבנא מרוזין זיע"א

האספו ואגידה לכם \ נשמה כוללת \ מיניה מתברכין הצדיקים \ כל העולם כולו ניזון בשביל חנינא בני \ מקור כוחו של החסיד לנסוע אל הצדיק \ הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד \ אמונתו של חסיד \ וישא משלו ויאמר \ שרים רדפוני חנינם ומדברך פחד לבי \

מדור אמונה ובטחון שיעור ע"ב

חיזוק הרגשת הבטחון על-ידי ההתבוננות בהטבותיו של הקב"ה

נפל היסוד נפל הבנין

ונבאר באופן נוסף: הנה רבים באים בכל מיני קושיות על היהדות בכלל ועל סוגיית הבטחון בכלל, כגון מדוע עשה ה' כך וכך, על מה חרי האף הגדול הזה, ולמען האמת אך למותר להשיב להם על שאלותיהם ואפשר שהתשובות אף לא תספקנה להם. וכל כך למה? מפני שכל קושיותיהם בנויות על הנחות מוקדמות אשר בטעות יסודן.

דוגמא לדבר מה שאנשים שואלים היתכן שהתפללו כל-כך על החולה, ואפילו אמרו בשבילו את כל התהלים מרישא לגמירא אף פעמים, ואעפ"כ שבק חיים לכל חי. הנה קושיא זו בנויה על ההנחה שאם מתפללים בחזקה על החולה שיתרפא, מוכרח הוא להתרפאות, וכיון שהמציאות אינה תואמת את ההנחה, הקושיא מתעוררת ואינה נותנת מנוח.

אין שואל זה זקוק לתשובה על שאלתו. הוא צריך לשוב וללמוד את היסודות כראוי, עד שההנחה המעוותת תיעקר ממוחו ותחתיה תבוא ההנחה הישרה והאמיתית על-פי התורה, ואז יגלה שהקושיא נעקרה מאליה.

כן הוא הדבר גם לענין שאר הסוגיות ובפרט סוגיית הבטחון. מי שאינו לומד את

הצורך לקנות מהלכי מחשבה ישרים

שבים אנו בע"ה אל הספר חובת הלבבות, ללמוד את דבריו המאירים של רבינו המחבר בפנים. נמצאים אנו כעת בפרק השני, בו מונה רבינו המחבר שבעה דברים המסייעים לאדם לַפְתַּח בנפשו בטחון בזולתו. עד כה למדנו ארבעה מהם: א. כשיודע שהלה אוהב אותו. ב. כשיודע שהלה אינו מתעלם ממנו, אלא חושב עליו ודואג לו בכל רגע. ג. כשיודע שהלה גיבור חזק ויכול להוציא לפועל כל מה שירצה מבלי שיוכל אף אחד להתקומם כנגדו. ד. כשיודע שהלה יודע בדיוק רב למה הוא צריך.

בטרם נעבור אל הדבר החמישי, נבהיר נקודה חשובה: רבינו המחבר בא להודיענו שכדי לַפְתַּח בנפשנו יכולת חדשה, ובפרט יכולת כזו שעשויה להקיף את כל מאורעות חיינו ולהתלוות אלינו על כל צעד ושעל, לא די באשר פה ושם נתעורר ומיד נחזור למהלכי המחשבה הישנים, אלא צריך להתרגל במהלכי מחשבה חדשים ולהתבונן בהם כל יום. עם התבוננות מרובה בתוספת הבאת סיפורים ועובדות מן החיים, ישתרושרו לאט לאט אותם מהלכי מחשבה חדשים, וכך יהפך לבבו לבטוח.

להשתמש עם בטחונכם כסגולה לכל הישועות, באו וחזרו אל ההתחלה כדי להניח יחד את היסודות הנכונים.

רבינו המחבר שהיה בעל רוח הקודש מתקופת הראשונים, ואשר כל בעלי רוח הקודש שבאים אחריו בנו את יסודותיהם עליו, אומר לנו שבמשך כמה שנים עלינו להרגיל את מוחנו במהלכי מחשבה מסוימים אשר יתקעו בנו יסודות נאמנים. עוד לפני שאנו חושבים כלל על הבטחון בהש"ת, עלינו להרגיל את מוחנו באותם מהלכי מחשבה, ולאט לאט נטה אותם אל הש"ת.

גומל חסדים טובים וקונה הכל

נעבור שוב על ארבעה הדברים הראשונים שמנה המחבר כדי שנוכל ללמוד את כל השבעה ברצף. למען האמת כל השבעה בנויים על שני כללים בלבד והם נחשבים רק כפרטים היוצאים מאותם כללים. הכלל הראשון הוא שהקב"ה כל יכול והוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים. והכלל השני הוא שהקב"ה אוהב אותנו ומטיב לנו בכל רגע. וכן אנו מזכירים שני פרטים אלו בברכת אבות "גומל חסדים טובים וקונה הכל".

ועתה נבוא ונחזה ששני הדברים הראשונים שמנה המחבר כלולים בכלל השני. הדבר ראשון מה שאנו יודעים שהקב"ה אוהב אותנו ובשל כך בוודאי ייטיב לנו, והדבר השני מה שאנו יודעים שהקב"ה לעולם לא יעלים עיניו מאתנו כמו שכתוב "הנה לא ינום ולא ישן שומר ישראל". הוא אף פעם אינו טרוד בעניינים אחרים, עד שנאמר שיש זמנים שבהם אין לו פנאי לעסוק בצרכינו.

היסודות טיפין טיפין לפי הסדר נדבך על גבי נדבך, מוליד בנפשו הנחות שגויות וממילא מתעוררות בו קושיות עצומות, ואז הוא בא בתירוצים שונים, ובונה בפלפולו כמה וכמה שיטות בדבר, יש אומרים כך ויש אומרים להיפך, ולעתים יאמר בחכמתו שדבר זה שהוא מקשה עליו, הוא מן הדברים שאי אפשר להבינו בשכל, וכל זה מחמת ההנחות השגויות שלו.

סוף דבר ישנם עניינים רבים מאוד שאנשים באים אליהם בשאלות ואי-אפשר להשיב להם תשובות, כי צריך פשוט ללמוד אתם את היסודות מתחילתם ואז ממילא יקרו השאלות.

קושיא מעיקרא ליתא

הנה פעמים הרבה אנשים שואלים בכתב או בעל פה (הצד השווה שבהם שאלה כמו אלה מתבטאים בכאב עצום): כל כך האמנתי שיהיה טוב, בטחתי בה' בכל לבי, ובסוף... בסוף קיבלתי מנה אחת אפיים. היתכן? הלא תמיד לימדוני שאמונה היא המשכה... יש שמוסיפים עוד במר לבם: מיני אז איבדתי את הטעם הטוב בתפילותיי וגם אמונתי נחלשה מאוד...

ליהויה ידוע שקושיות אלו ודומיהן בלי יוצא מן הכלל, נולדו אך ורק בגלל יסודות עקומים והנחות מעוותות. וכדי לעקור אותם ולהניח תחתיהם יסודות ישרים והנחות אמיתיות, צריך ללמוד היטב. לא די בשמיעת פרפראות נאות.

ובכן, רבינו בעל חובת הלבבות יסד את חיבורו למען מטרה זו, ועל כן הוא בא בפרק זה השני ואומר לנו: לפני שאתם סבורים שהנכם בעלי בטחון ומתחילים

ברגע זה באופן אישי, והן שהוא עושה זאת בכל רגע כי הנה לא ינום ולא ישן שומר ישראל. עד כאן החזרה על הראשונות, וכעת אל החמישי.

הלא הוא אביך קנך

וזה לשון רבינו המחבר: **וְהִתְמַיְשִׁית** (הסיבה החמישית), **שְׁיִהְיֶה מִתְיַחַד** (זה שבוטחים עליו. כזכור אין המחבר עוסק עדיין בבטחון בהש"ת, אלא מברר מה הן הסיבות הגורמות לאדם לבטוח בזולתו) **בְּהִנְהֵגַת הַבּוֹטָח עָלָיו** (דהיינו שהוא היחיד שמנהיג את הבוטח עליו, הוא לבדו ואין אחר עמו) **מִתְחַלֵּת הִתְיָתוֹ** (דהיינו בהיות הבוטח עדיין במעי אמו) **וְגִדּוּלוֹ וְיַנְקָוֹתוֹ וְנַעֲרֻתוֹ וּבְחָרוּתוֹ וְיִשְׁיִשׁוּתוֹ וְיַנְקָוֹתוֹ, עַד תְּכִלִּית עֲנִיּוֹ. וְכִשְׁיִתְבָּרַר כָּל זֶה מִמְּנוֹ לַבּוֹטָח, יִתְחַיֵּב שְׂתַּנּוּחַ נַפְשׁוֹ עָלָיו וְיִשְׁעֵן עָלָיו בְּעִבּוֹר מֶה שְׁקָדָם לוֹ עָלָיו מִן הַטּוֹבוֹת הַעוֹדְפוֹת וְהַתּוֹעֲלוֹת הַמְתַּמְדוֹת** (כלומר בגלל שישים אל לבו אל כל הטובות שעשה עמו הש"ת מאז ועד עתה), **וְיִהְיֶה זֶה מְחַיֵּב חֻקָּת בְּטָחוֹנוֹ בּוֹ.**

בהמשך דבריו מסמיך זאת המחבר על לשון הכתוב בפרשת האזינו (דברים לב, ו) **"הֲלֹא תִגְמְלוּ זֹאת עִם נֶכֶל וְלֹא תִחָכֶם הָלוֹא הוּא אָבִיךָ קִנְךָ הוּא עֶשֶׂךָ וַיִּכְנַנְךָ"**, כלומר, הלא הקב"ה הוא זה שיצרך מבטן והטיב לך בכל מיני הטבות מאז ועד עצם היום הזה, ואיך תוכל להתזיר לו רעה תחת טובה. וכן הביא לשון הכתוב בתהלים (עא, ו) **"עֲלִיף נֶסְמַכְתִּי מִבֶּטֶן מִמְּעֵי אִמִּי אֲתָה גֹזֵי בְּךָ תְּהַלְתִּי תִמְדִּי"**, דהיינו שכבר בבטן אמי הטבת עמדי כאשר יצרת את כל אבריי כתיקונם, וגם לאחר מכן, הטבתי עמי כאשר

ולעומת כן, שני הדברים האחרונים שמנה המחבר, שהם השלישי והרביעי, כלולים בכלל הראשון. השלישי הוא מה שאנו יודעים שהקב"ה חזק מכולם ולא ינוצח לעולם, והרביעי מה שאנו יודעים שהקב"ה יודע היטב למה אנו זקוקים.

והנה השלישי והרביעי כשלעצמם אינם כלום, כי מה בצע בזה שהוא כל יכול ושהוא יודע למה אנו זקוקים כל עוד אינו חפץ בטובתנו או כל עוד הוא טרוד בעניינים אחרים ואין לו פנאי לעסוק בצרכינו. ומאידך, הראשון והשני כשלעצמם אף הם אינם כלום, כי מה בצע בזה שהוא חפץ בטובתנו כל עוד אין לו את הכוחות לזה או כל עוד אינו יודע למה אנו זקוקים. אך השילוב של שני הכללים ביחד הוא זה שמוליד את הרגשת הבטחון.

יש מהן אבות ויש מהן תולדות

הם המה שני השרשים שאנו מחויבים לחזור עליהם בכל עת ובכל זמן, כי הם המה השרשים שכאשר מזדווגים יחד, נולדת מהם הרגשת הבטחון. ואולם לו היינו משננים רק את הכללים ולא את הפרטים, לא היו הכללים משכנעים אותנו באופן מספיק, עד שנבטח בה' בכל שינויי המצבים. על כן מונה המחבר גם את הפרטים, **כדי שנשריש בעצמנו הן שהוא חזק ואי אפשר לעמוד כנגדו כך שלא יבצר ממנו לעשות מאומה, והן שהוא יודע עתידות ויודע למה אנו זקוקים.** וכן באותו כלל שהוא טוב ומטיב, אילו היינו משננים רק שהוא טוב ומטיב, אפשר שזה לא היה מחלחל כל-כך בתוכנו. על כן אנו צריכים להשריש במוחנו הן שהוא אוהב אותנו ואשר לכן בוודאי מטיב לנו

מן החול אל הקודש

ההסתכלות על ההיסטוריה האישית בכוחה תמיד להביא את האדם לידי בטחון. דוגמא לכך יכולים אנו להביא מבטחונם של בני אדם על זולתם אנשים קרוצים מחומר, ולהבין שבענין הבטחון בה' הוא נכון בכפל כפליים: ראובן הלווה לשמעון פעמים רבות ותמיד פרע לו שמעון בזמנו. פעם אחת נדדה שנת ראובן; הוא התעורר בחצות ליל וכולו אפוף דאגה – מה יהיה אם הפעם שמעון לא יפרע לי את חובו? הן שמעתי שבתקופה האחרונה הוא נקלע למצוקה וחובותיו הקיפוהו סביב סביב...

ללא ספק תנוח דעתו במקצת ותסור דאגת לבו מעט, כאשר ייזכר איך היה שמעון פורע לו עד כה את חובותיו בעתו ובזמנו, וכמו כן תסור דאגת לבו לגמרי כאשר יתקשר לשמעון לשאול בשלום חובו ושמעון יריגע אותו לאמור: הן מכירני אתה משכבר הימים וזוכר אתה איך פרעתי לך תמיד בעתו ובזמנו, מדוע תדאג, חזור למטתך ותישן שנת ישרים...

דוגמא דומה יש להביא מהרוצה להזמין איזה בעל מלאכה, שתמיד יברר תחילה אצל לקוחות קודמים אם הוא אכן מוציא מלאכה יפה מתחת ידיו ואם הוא לוקח אחריות על מלאכתו ואפשר לסמוך עליו שגם הפעם לא יאכזב. וכן הוא כשרוצים להזמין קייטרינג לשמחת נישואין, והיה אם ישמע מעשרה אנשים שקייטרינג פלוני מוצלח ביותר ואפשר לסמוך עליו בעיניים עצומות, אזי ילך בשמחה רבה אל החתונה.

הוצאתי אותי בשלום לאוויר העולם. וכן הביא לשון הפסוקים באיוב (י, י-יא) "קָלָא קָחֵלֵב תַּתִּיכֵנִי וְכִנְבָּנָה תִּקְפִּיאֵנִי, עוֹר וּבָשָׂר תִּלְבְּשֵׁנִי וּבְעֵצֵמוֹת וְגִידִים תִּסְכְּכֵנִי".

ההתבוננות בחיי העבר

ובכן כשנתבונן בדבר זה החמישי אשר המחבר הסמיכו על פסוקים אלו, נראה שהוא בנוי על שני הכללים ביחד, הן על הכלל שהקב"ה כל יכול והן על הכלל שהוא טוב ומטיב. יתירה על כך, יסוד זה מורה לנו שאין אנו מוכרחים להביט החוצה כדי למצוא סניפים לשני הכללים, אלא גם אם נסתכל על עצמנו ונראה מה היה עמנו מאז ועד עתה, יתחזקו בלבנו שני הכללים ויתקיים בנו מבשרי אחזה א-לוה.

אמנם כן, כשיתבונן האדם בעצם יצירתו, ויבין שעדיין לא נמצא הרופא שיוכל לברוא אף לא אבר אחד קטן יש מאין, והנה הקב"ה יצר אותו בבטן אמו עם רמ"ח אברים ושס"ה גידים, כולם עושים את מלאכתם נאמנה, ועוד זאת עשה לו טובות אין-ספור במשך שנות חייו אשר רק הוא יכול לעשות כהנה, ישכיל מזה הן שהקב"ה אוהב אותו ומטיב לו בכל רגע ורגע, והן שהקב"ה כל יכול, כי מה שאחרים אינם יכולים לעשות הוא יכול. וכיון שכן, לא יבוא לידי דאגה או כעס, כי מה יש לו לדאוג או לכעוס אחר שהוא רואה בחוש איך הקב"ה עשה ועושה לו דברים רבים מספור אשר הוא עצמו לא היה יכול לעשותם, ובוודאי יספק לו גם מה שהוא צריך עכשיו שהרי דבר קטן הוא כל-כך ביחס למה שהקב"ה עשה ועושה לו.

הרגשת בטחון אמיתית

מלמדנו רבינו בעל חובת הלבבות בכואנו להיכנס לשער הבטחון, שלא יתכן שנהיה אנשים דאוגים במהותנו ונבוא לסמוך על ה' רק באותו דבר שלו אנו זקוקים ברגע זה, אלא עלינו לַפְתַּח בנפשנו את הרגשת הבטחון בה' באופן כללי, וזאת על-ידי שנתבונן בהיסטוריה שלנו לראות איך הקב"ה מטיב לנו עד בלי סוף בעשותו לנו מה שאין בכוח אנושי לעשות, כי אלמלא נעשה כן, תחסר לנו מהרגשת הבטחון ולא נהיה בעלי בטחון אמיתיים.

לו היינו יכולים להגיע להרגשה שלמה של בטחון על-ידי התבוננות בהטבתו של השי"ת באופן כללי, לא היו הנביאים מדברים באופן זה כפי שאסף רבינו המחבר את ביטוייהם ללשונותם. מזה שהם דיברו כך, אנו מבינים שעל מנת להגיע להרגשת בטחון שלמה לא די לנו בשמיעת סיפורים מאחרים, ולא די לנו בהשרשת סיבות הבטחון האחרות שמנה המחבר, אלא מוכרחים גם להתבונן על העבר שלנו ולהוציא מזה עד כמה הקב"ה מטיב לנו בכל רגע ורגע.

זכור תזכור את אשר עשה ה' אלוֹקֶיךָ

והאמת שאנו מוצאים כמה פעמים בתורה שדיברה אלינו בסגנון זה, וביותר מפורש הוא בפרשת עקב (דברים ז, יז-יט): כי תאמר בלבבך רבים הגוים האלה ממני איכה אוכל להורישם, לא תירא מהם זכור תזכור את אשר עשה ה' אלוֹקֶיךָ לפרעה ולכל מצרים, המסות הגדולות אשר ראו עיניך והאותות והמפתים והיד החזקה והזרוע הנטויה אשר הוציאך ה' אלוֹקֶיךָ, כן יעשה ה'

אלוֹקֶיךָ לכל העמים אשר אתה ירא מפניהם. ואם כי במקומות אחרים אין הדבר מפורש שהפסוקים מדברים בענין חיזוק הרגשת הבטחון, אלא יותר מבואר כוונתם לענין נתינת שבח והודיה להשי"ת על העבר שהוא חיוב מצד עצמו (וכלשון רבינו המחבר בשער הבחינה פרק ה' - וממה שראוי לך לבחון בו מעניני העולם, שתסתכל תמיד באחרית הדברים, שהם מתקשים עלינו ומזדמנים לנו, ותראה בהם פליאה גדולה, כי הרבה דברים באים על כרחנו, ונשבח אחריתם), כאן בפרשת עקב הדברים מבוארים וגלויים שאנו מחויבים להסתכל על העבר בשביל לקבל על ידו הרגשה עמוקה של בטחון, כך שגם בטרם נראה מדוע התלאה שפקדה אותנו היתה לטובתנו, נאמין בכך לגודל בטחוננו בה' שאין עושה לנו שום דבר רע.

כל מִה דַּעְבִּיד רַחֲמֵנָא לְטִב עֵבִיד

זה עתה התקשר אלי יהודי אחד וסיפר בהתרגשות גדולה עד שבקושי הצליח להוציא את מילותיו מפיו לגודל ההתרגשות: בן יש לי שהגיע לפרק האיש מקדש לפני עידן ועידנים. במשך כל אותו זמן עלו הצעות שונות וירדו כלעומת שעלו, וכולנו, כל בני המשפחה, שרויים היו בצער. לפני תקופה קצרה, הגיעה לפתחנו הצעה ממוצעת. שמחנו עליה כמוצא שלל רב. כמעט שברנו את הצלחת לקול שירת השושבינים והנה בא אחד מאנשי הצוות בישיבה קטנה והלשין על בני בפני הצד השני שבהיותו בישיבה קטנה עשה איזה מעשה ילדות שאינו תואם את בני גילו. עד מהרה קיבלנו את הבשורה שהשירוך ירד מן

הזה, כמאמר הפסוק "הלא הוא אביך קנן הוא עשך ויכוננך". הלא הוא ברא אותי על כל כשרונותיי והצלחותיי, ועם כל אלפי ורבבות הדברים המקיפים אותי ומועילים לי לחיות את חיי בנעימים, ואם כן בוודאי יביא על מכוננו גם אותו פרט קטן שאני עכשיו דואג עליו...

הצורך לראות את הקשיים בגדלם האמיתי

ומכאן נוכל להבין עוד, שאחד מהדברים המעכבים בני אדם מלהיות בעלי בטחון, הוא מה שמתקשים לראות בשעת כאבם את התמונה הכוללת. הכאב שהם כואבים מחמת אצבעם הקטנה שנקפה, כובש את כל כולם וכאילו מסתיר מהם את כל מה שיש להם וכל הטובות שהקב"ה עושה עמהם ברגע זה ממשי.

הן כך אנו שומעים בני אדם מדברים – אינני יכול לדבר עכשיו... אתה לא יודע מה עובר עלי... לא לחינם לא הגעתי כל השבוע לשיעור... והאמת שהצרה שפקדה אותה אינה קשה כל-כך כמו שהוא סבור אלא שהוא רואה אותה מעבר לגודלה האמיתי. והראיה, שהרי אם תפקוד אותו צרה חדשה קשה הימנה, ישכח כליל מן הראשונה, כי הצרות האחרונות משכחות את הראשונות. ולמשל, אם היה אחד שרוי בכאב גדול מחמת שנודע לו ששותפו שנתן בו את אימונו שנים רבות ביקש לרמותו, הגם שיהיה כאבו מאוד מפני שירגיש את עצמו נבגד על ידי שותפו, כל שיחלה לאחר מכן ויפול למשכב ויתנו לו הרופאים חמישים אחוזי סיכוי בלבד להשאר בין החיים, ישכח כליל מכאבו הראשון.

הפרק. במקום שבירת הצלחת נשברו לבבנו. כעסנו על אותו ברנש – מדוע היה צריך לדבר סרה על בנינו? וכי נשאר איזה רושם מאותו מעשה ילדות שעשה לפני שבע שנים!?

מה אומר ומה אדבר – אמר לי האיש מעבר לשפופרת – כעת אני מודה ומשבח לה' על שהוריד אותו שידוך, שהרי זה עתה שברנו צלחת בסימן טוב ובמזל טוב והנה בנינו נכנס בבית האירוסין עם בת גדולים, בחורה יראת ה' כלילת מעלות בלי שום מום או חסרון, מה גם שהיא ממשפחה חשובה בהרבה...

כעת הבה ונתבונן: איש זה שסיפר לי מעשה זה הלא יעמוד עכשיו ללא ספק בפני מבחן נוסף, שכן יצטרך להשיא את בנו בעוד כמה חדשים ואנו נמצאים עדיין בתקופה זו אשר שום דבר בה לא ידוע והכל לוט בערפל. אולם אם יתבונן בהטבה זו שעשה לו הקב"ה כאשר מנע ממנו את השידוך הראשון, ויזכור שהגם שבתחילה היה בטוח שהדבר נעשה לרעתו, בסוף נתברר לו שנעשה לטובתו, יוכל עכשיו בעמדו בפני נסיונו השני להאמין בטרם תתפזר העננה שהקב"ה יוציא לו הכל לטובה ויבטח בו בכל לבו שלא יאכזבנו.

ואכן איש זה מחויב מצד מצות הבטחון להתבונן במה שנעשה לו בראשונה, כי זו היא העצה היעוצה לו על-פי התורה לחזק בלבו את הרגשת הבטחון והוא מצווה עליה כשאר כל המצוות שהן עצות להגיע למידת הבטחון כנודע.

זהו היסוד שהביא רבינו בעל חובת הלבבות. על האדם להעלות בזכרונו מה שעשה עמו הקב"ה מעודו ועד עצם היום

ולא תחקור אחר העתידות, אבל תוכל לקחת מן העבר ולהקיש על העתיד, שכפי שהדברים שהיו נראים לך בעבר כקשים ובלתי מוסברים, נתבררו לאחר מכן כחסדים גמורים, כך הדברים שעדיין נראים לך כבלתי מוסברים, יתבררו לך בעתיד איך היו חסדים גמורים.

ביטוי נפוץ זה, כביכול אין הלה מסוגל לחשוב על הקב"ה משום שהוא שרוי בצרה גדולה, יכול להשמיע רק ממי שאינו הולך על-פי התורה, כי על-פי התורה טוב לו לפלוני. אם כי אין אנו שופטים את השרוי בצרה עצמו כי הוא עומד בפני נסיון קשה, ועל כגון דא נאמר "אל תדון את חברך עד שתגיע למקומו", אך זו האמת האמיתית.

לפעמים אנו רואים ילד קטן זועף. אנו עושים כל מה שלא לידנו כדי להרגיעו, מרעיפים עליו שבחים, נותנים לו מיני מתיקה, ושום דבר אינו מניח את דעתו. הוא עדיין זועף וזועם. כעין זה מתהלכים להם אנשים זעופים ואינם מוכנים להרגע בשום אופן. הקב"ה הלא נתן להם עבר טוב ואף יתן להם עתיד טוב, אך הם מבטם נתון רק על ההווה המכאיבם מפני שראיתם מוגבלת, ולכן הם ממשיכים לבעוס ולרטון משל כל חייהם מלאי צער ומכאוב.

אומרת לנו התורה: אמנם בעתיד לא תוכלו להתבונן כי טרם בא זמנו, אך תוכלו להתבונן בעבר ואז תראו כמה טובים חייכם. ולא, אל תסתכלו על עברכם בצורה רפה, אלא התבוננו היטב עם דף ועט.

שום דבר אינו מובן מאליו

בנוהג שבעולם, שמי שפרנסתו מזומנת לו כמה וכמה שנים, סבור בלבו שכך

עכ"פ מצד מצות הבטחון מחויבים אנו בשעה שעובר עלינו איזה קושי, להתבונן תחילה בכל הטוב המקיף אותנו, ורק לאחר מכן נרשה לעצמנו על אותו קושי, כי אז נראה אותו בגדלו האמיתי.

לא מודעת אמרת זאת

בדרך כלל תעבור השמועה בלחישת מפה לאוזן: "פלוני באמת סובל, שמענו מאחורי הפרגוד מה אירע היום בביתו, ואין מקום לחלוק על כך שצרתו אמיתית וקשה מנשוא. די מובן מדוע אין הוא יכול עכשיו לחשוב על הקב"ה ולהתחזק באמונה".

אך כל זה מפני שכבני אדם אין אנו רואים את העבר והעתיד. באמת ישנה תמונה כללית הכוללת בתוכה גם את העבר, גם את ההווה וגם את העתיד, אלא שהקב"ה סגר את הוילון על העבר והעתיד ולא פתח לנו כי אם חלון אחד קטן לראות את מה שמתרחש ברגע זה בלבד, ולכן נדמה לנו שצרתו של פלוני קשה מנשוא.

הנה זוג פלוני מצפה לילדים שנים הרבה ומחפש את הידית להחזיק על ידה בהקב"ה. ולמען האמת, עריסתו של בנם הקטן כבר מונחת בביתם ובה כלי מיטתו, ואף הוא עצמו כבר ישן בה שנת ישרים, והבית כבר מלוכלך משיירי המאכל ששפך, אלא שאנו, בהיות העבר והעתיד מוסתרים מאתנו, איננו רואים את כל זה.

וראית את אחורי ופני לא יראו

הלא כך פירש מרנא ה'חתם סופר' זיע"א הפסוק 'וראית את אחורי ופני לא יראו'. הקב"ה אמר לו למשה: את העתיד לא אראה לך מפני שרצוני שתלך אתי בתמימות

כדאי תא בסוף פרק הזהב על חבריו של איוב, אך נשיב אותה לעצמנו בבחינת דע מה שתשיב לעצמנו): **לעולם אין הקב"ה נותן יסורים לאדם יותר מהטוב שהוא נותן לו**, וזאת בטרם נבוא חשבון בענין היסורים עצמם ונגלה שאף הם טובים מחמת עצמם. הזוכר אתה שיש לך שתי עיניים בריאות וטובות בעוד רבים אחרים לא זכו לזה? ! אם תקח עט ותרשום על הדף את כל הטובות שהקב"ה עשה עמך בעבר ועושה עמך בהווה, תגלה שהם פי כמה וכמה מהיסורים שפוקדים אותך.

ליהי ידוע שאפילו מי שטובע מרוב טוב, וכגון מי שידוע לכל שזכה לתורה וגדולה במקום אחד, אם לא יתרגל להתבונן בטובותיו של הקב"ה, ברגע שיהיה שקוע בכאבו, כגון מפני שאחד דרך לו על יבלת רגישה, ישכח מכל הטובות שעשה לו הקב"ה ויבכה את מר גורלו. ומזה נעשה קל וחומר למי שמקיפות אותו צרות אמיתיות מימין ומשמאל, שהכאב בוודאי יכבוש את לבו.

ובכן, אין אנו מזלזלים חלילה בצערו של בעל היסורים אף לא לרגע אחד, אך כוונתנו **שמוטל עלינו מצד עבודת הבטחון לדחוק את כל ההרגשים הצדה, ואז להסתכל בעיני השכל על התמונה הכוללת, כי אז יערב לו מכאן ואילך ויתחזק בטחונו בה**.

פרשייה קטנה אין לה רשות להאפיל את כל החיים

הנה עומד לו האדם תחת כיפת השמים בלי מעיל ולפתע פוגש אותו גשם חזק שמרטיב אותו עד לשד עצמותיו. לא זו אף זו, לפתע מצלצלים אליו ומודיעים לו

מוכרח להיות. "הן יש לי כשרונות מיוחדים וידיים של זהב" – יאמר לעצמו – "ולמה לא אתפרנס בכבוד על-פי הטבע?". וכיון שכן, אין הוא מעריך את טובתו של הקב"ה שנותן לו כדי פרנסתו ברווח ובכבוד.

אכן שקר מוחלט הוא זה. לפי האמת אין הוא שונה כלל מחבירו שנאלץ לכתת את רגליו בבקשת נדבות. אף הוא היה צריך להיות כך, אלא שהקב"ה מרחם עליו כל יום מחדש ונותן לו פרנסה מרווחת כדי שייראה כאדם מכובד.

סוף דבר, **כשהאדם מעלה על זכרונו את הטובות שהקב"ה עשה לו בעברו, חוץ ממה שאינו תובע כל-כך בנוגע לעתידו, עוד הוא שרוי במנוחת הנפש מתוך אמונתו הבהירה שכפי שהטיב לו בעבר כך ייטיב לו בעתיד**.

הצורך לדחוק את ההרגשות בצד

אמנם כן, יתכן שיבוא מי ויאמר: איפכא מסתברא, בכל ימי העבר שלי לא היה לי אפילו יום אחד של חסד. אילו הייתם יודעים כמה סבלתי בילדותי... אילו הייתם יודעים כמה סבלתי בנעוּתי... כמה פרשיות מחוברות פקדוני קודם נישואיי ולאחר נישואיי... אילו הייתם יודעים, לא הייתם מורים לי להסתכל על העבר שלי בשביל לחזק את בטחוני... רוצים אתם לומר לי שבוודאי יהיה טוב מעתה ואילך, בשמחה רבה. אבל עשו לי נא טובה אחת – אל תזכירו לי את העבר שלי...

אכן התשובה האמיתית שאנו צריכים להשיב כשנשמע אי מי מדבר בסגנון זה הוא כך (את התשובה לא נשיב לו למתלונן, כי אפשר שיהיה בזה משום אונאת דברים

עצמנו, הזכרנו לעצמנו את טובותיו של הקב"ה. אך לא זו דרכו של יהודי. **אם תפציץ אנו בחיים, עלינו להתרגל מאז קומנו משנתינו ועד עלותינו על יצועתנו, לחשוב אך ורק על הטובות שהקב"ה עשה עמנו בעבר ועושה עמנו בהווה, וכשנבוא לעסוק במה שחסר לנו, נעשה זאת רק כמוכרחים וכאילו אנו יוצאים מן העולם האמיתי באופן עראי ותיכף נשוב אליו.**

אם נעשה כך, נהפוך ממילא לבעלי בטחון. הנה רבים המה האומרים: עבדתי על בטחוני ולא עלה הדבר בידי... ברוב הפעמים סיבת הדבר היא מפני שעבדו על בטחונם רק כשפקדה אותם הרעה. אז הסתפקו מה תהיה התוצאה, ודחקו את עצמם בכוח להאמין שהתוצאה תהיה כפי רצונם ולא להיפך חלילה.

אך במחילה מכבודם, לא זה נקרא עבודה על הבטחון. זה נקרא לחפש עצה בשעת מעשה איך להרגע. עבודה על הבטחון נקראת, כאשר גם כשהולך לו טוב, מרגיל האדם את מוחו בכל עת לחשוב על הטובות שהקב"ה עושה עמו, כי זה יוליד בו באופן ממילא את הרגשת הבטחון האמיתית.

אכן בחלוף הזמן, כשיהיה איתן בבטחוננו, יאמרו עליו אחרים בראותם את מנוחת נפשו: טוב, הוא אדם שמח ומאושר מעצם טבעו, אנו איננו כאלה...

לא, לא, אף אתם יכולים להיות כמותו. רק תעשו את המאמץ שהוא עשה – תתחילו לחשוב על הטובות שהקב"ה עשה עמכם ועושה עמכם בכל עת...

שמסלקים את בנו מן הישיבה מפני שהתחצף לאחר הר"מים. כעת הוא מרגיש שבור ורצון כאיוב בשעתו, ובלבו פנימה הוא מתחיל לבעוס ולרטון – מדוע עשה לי ה' ככה? על מה חרי אף ה' עלי?

שקר וכזב! אמנם אתה עובר כעת פרשייה קטנה (בכל קושי צריך לזכור תמיד שאין המדובר אלא בפרשייה קטנה שעוד מעט תבוא אל סיומה), אבל אל תשכח מכל אותן טובות שהקב"ה עשה לך ועושה לך בכל רגע. הלא הוליד אותך בבית יהודי כשר וטהור, וזיכה אותך לקיים את תורתו ומצוותיו ולזכות על ידיהן לנצח נצחים, ועוד זאת הוא דואג לך אף ברגע זה, בעודך שקוע בצרתך, ומסדר לך את כל צרכיך סביב סביב.

אמור מעתה: עצתו של רבינו בעל חובת הלבבות להתבונן בעבר ולהשתכנע על-ידו שכפי שסיפק לנו את כל צרכינו בעבר בניגוד לשכל אנושי, כך יספק לנו בעתיד, לא רק למי שחיי העבר שלו היו נעימים ונחמדים בלי שום קושי נועדה, אלא גם לבעל היסורים הגדול ביותר שברור אשר כמעט ואי-אפשר להסתכל לו בפניו מרוב צער ורחמים שמתמלאים עליו כשוראים אותו. אף הוא אם ירבה להתבונן בטובותיו של הקב"ה, יתחיל לראות את התמונה בכללותה ויתחזק לבו בבטחון בה'.

עבודת בטחון אמיתית כיצד?

אנו צריכים להפך את מהלכי מחשבותינו. עד כה רגילים היינו לחשוב כל היום על מה שחסר לנו ועל מה שצריכים אנו לסדר, ורק בשעת הצורך כשרצינו לחזק את

יום רביעי פרשת בראשית – כ"ו תשרי ה'תשפ"א

חובת ההכרה שהמצוה היא טוב והעבירה היא רע

שבעולם הגשמי אין לו את הכלים להשיג אותו אור במלואו, ורק כשיעבור לעולם הרוחני יוכל להשיגו.

אמור מעתה: כשהקב"ה לקח את האדם והניחו בגן עדן לעבדה ולשמרה ולאכול את פירותיה, בצורה הגשמית נתכוון שיחרוש ויזרע ויקצור וכו' ויאכל את פירותיה ומזה יקבל חיות לגופו, ובצורה הרוחנית נתכוון שיקיים מצוות עשה ומצוות לא תעשה ויבוא על ידיהם להכיר בגדולת השי"ת, כי ההכרה בגדולת השי"ת, היא אשר תחיה את נשמתו.

ואכן כמה שיהיה האדם יותר רוחני, כך יוכל להרגיש יותר אותה הארה הגם שהוא נמצא בעולם הגשמי, ויחד עם כן ירגיש שזו ההטבה הגדולה ביותר שתיתכן בעולם.

להיות מרכבה למעלה

ולענין מה שכתב מהרח"ו שעל-ידי ההכרה בגדלות השי"ת, יעשה האדם מרכבה למעלה ויתדבק בבוראו, הדברים מבוראים, כי מציאות היא שכל שהאדם מכיר יותר באיזה דבר, הוא נעשה יותר מחובר אליו. והלא מטעם זה נחשבת דעת לשון חיבור כמו "וידע האדם את חוה אשתו", כי הבנה עמוקה מחברת את האדם

תכלית הבריאה להטיב לברואיו

מורינו הרב חיים ויטל ז"ל פתח את ספרו "עץ חיים" (שער הכללים) בזה הלשון: "כשעלה ברצונו יתברך שמו לברוא את העולם כדי להטיב לברואיו ויכירו גדולתו ויזכו להיות מרכבה למעלה להדבק בו יתברך".

האמת שכולנו כבר שמענו יסוד זה מזה עידן ועידנים, אלא שכפי הנראה הבנו אותו באופן שטחי – היות שהקב"ה חפץ להטיב לברואיו, לפיכך נתן להם תורה ומצוות ואמר להם שאם יקיימו אותן יקבלו עליהן שכר.

שכר מצוה מצוה

כאן השמיענו מהרח"ו שיש ליסוד זה הבנה עמוקה יותר – היות שהקב"ה חפץ להטיב לברואיו, לפיכך נתן להם הכוח להכיר גדולתו ולהתדבק בו, וזהו ההטבה הגדולה ביותר שתתכן במציאות!

כי באמת השכר האמיתי שהקב"ה נותן לאדם שמקיים מצוותיו, הוא מחמת האור שהמצוות מאירות את נשמתו, כמאמר חז"ל "שכר מצוה מצוה"¹. ומה שאין האדם מקבל את עיקר שכרו בעולם הזה אלא היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם, הוא משום

¹ כן מבואר בהרבה מקומות, ראה לדוגמה בספר שלה"ק תולדות אדם, בית חכמה (תניינא).

לאותו דבר.

בקר חולים; הקב"ה ניחם אבלים, דכתיב: ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלוקים את יצחק בנו, אף אתה נחם אבלים; הקב"ה קבר מתים, דכתיב: ויקבר אותו (את משה רבינו) בגיא, אף אתה קבור מתים.

אכן לא רק במצוות של חסד ונתינה המעוררות את הרחמנות כך הוא, אלא בכל המצוות כך הוא, ומה שנקטו חז"ל מצוות אלו דווקא, משום שבהן קל לסבר את האוזן איך מגיעים להכרה בהשי"ת על ידי קיום המצוות, אבל למען האמת כל המצוות נועדו להביא אותנו לידי הכרה בגדלות השי"ת, כי כל מה שצוה אותנו הקב"ה לעשות הם דברים שהוא עצמו עושה אותם (כפי שאמרו חז"ל שהקב"ה מניח תפילין), ועל ידי שאנו עושים אותם אנו מרגישים את טעמם, וכשמרגישים את טעמם באים לידי הכרה בגדלותו יתברך.

דעו לכם שמן הנמנע להגיע לידי הכרה בגדלות השי"ת על-ידי חקירות ודרישות, שהרי ההכרה בגדלותו גבוהה ורחוקה כל-כך ואי-אפשר לתארה בכלים שכליים. הדרך היחידה להגיע אליה היא על-ידי חיקוי מעשיו של הקב"ה וטעמתם.

כך המציאות מוכיחה, שהעוסקים בגמילות חסדים ומתכוונים לכך באמת עד שהנתינה כובשת את לבם, נעשים אנשים שמחים ומאושרים. לא תמצאו אחד מיני אלף מאותם האנשים שמתהלכים ממורמרים, וכל זה משום שמעשי החסד מדבקים אותם בהשי"ת, וכשהם דבקים בהשי"ת הם זוכים לאושר פנימי שבלתי ניתן לתיאור.

אמנם כן, בהרבה מצוות קשה יותר להבין איך הן מביאות את האדם לידי הכרת

ומסיבה זו מתרגש אדם כשמבין משהו בידיעה צלולה ובהירה, והרי זה משום שהמוח שליט על הלב וגורם לו לשנות את סדר הילוכו. ומה שלפעמים זקוק האדם לראות בעיניו כדי להתרגש, היינו משום שראיית התמונה דווקא היא זו שמביא אותו לידי הבנה צלולה ובהירה, אך סוף דבר מה שגורם לו להתחבר אל הדבר ולהתרגש ממנו, הוא הדעת.

ובכן אם האדם זוכה להכיר את גדולת השי"ת בדעתו עד כמה שהדבר שייך בזה העולם, הרי הוא מתחבר אליו באמצעות הדעת ומתדבק בו ונעשה מרכבה לשכינה.

אחרי ה' אלוקיכם תלכו

והנה כאן מתעורר השאלה: מה יעשה האדם ויזכה להכיר את בוראו? הן זאת כבר הודעתם לנו שתכלית בריאת העולם היתה כדי שיכיר האדם את בוראו ויבוא על שכרו, אבל מהי הדרך המובילה להכרת הבורא? על זאת באה תשובת התורה: "לעבדה ולשמרה" וכפי שפירש הוזה"ק שהכוונה לפיקודין דאורייתא. הוי אומר: קיום המצוות הוא זה שמביא את האדם לידי הכרת השי"ת ומן ההכרה אל הדביקות.

וכן איתא במסכת סוטה (יד, א): מאי דכתיב: אחרי ה' אלוקיכם תלכו? וכי אפשר לו לאדם להלך אחר שכינה? ! והלא כבר נאמר: כי ה' אלוקיך אש אוכלה הוא! אלא להלך אחר מדותיו של הקב"ה, מה הוא מלביש ערומים, דכתיב: ויעש ה' אלוקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם, אף אתה הלבש ערומים; הקב"ה ביקר חולים, דכתיב: וירא אליו ה' באלוני ממרא, אף אתה

המכיר בטוב הפץ להטיב

כעת נקום ונאמר, שכל אדם בעולם, אע"פ שאינו עובד גדול ואע"פ שאינו בעל כשרון, יש בידו היכולת להרגיש דבר זה ולגלות שכבר הרגיש אותו כמה פעמים בעבר, וזאת על-ידי שיתבונן איך הרגיש כאשר הקב"ה עשה לו נס.

הן כל אדם באשר הוא, כל שהוא מהולכי ישר ולא מהולכי עקלתון, כבר זכה לראות ניסים נפלאים שעשה לו השי"ת במשך שנות חייו. ואם ישוב לאותם זמנים לדעת מה אירע עמו, יגלה שלבו נעשה אז מלא שבח והודיה ועלו צפו בו רגשי הכרת הטוב להשי"ת, ואף פיזר אז מכספו בחפץ לב לצרכי צדקה וחסד.

כעת אם יקום ויבחן מאין נבעו אותן הרגשות של הכרת הטוב שהיו לו אז ומאין נבעה צדקת פזרונו, יגלה שנבעו מההכרה בגדלות השי"ת. **כיון שראה איך הקב"ה מחיש לו ישועתו כנגד הטבע הרגיל, נעשה עד לגדולתו של השי"ת, וכיון שכן נתדבק בו ונתעורר בו הרצון להטיב אף הוא כמותו.**

אף הרהורי התשובה שהתעוררו בלבות הרוקדים עם התורה בשמחת תורה נבעו ממקור זה. בהרגישם אז את הטעם הטוב שיש בקיום התורה והמצוות, מתעורר לבם לבקש עוד באמרם – מי יתן והיה לבכנו זה כל הימים. והלא כך הוא בכל ענין רוחני, כיון שהאדם טועם ממנו, מיד הוא מבקש עוד, כי בטועמו ממנו בראשונה מיד זכה לקבל טוב, והמקבל טוב רוצה לקבל עוד טוב.

קיום המצוות מתוך בחירה בחיים

ומכאן אנו באים אל ההבנה שמי

גדולתו של השי"ת, ואכן בהן נצטרך להתאמץ יותר על-ידי לימוד מפרשי התורה ועל-ידי נשיאת תפילה להשי"ת שיאיר את עינינו בתורתו, ובשם ה' נעשה ונצליח.

אשר אנכי מצוה היום לטוב לך

הנה משה רבינו ע"ה דיבר אלינו לאמור (דברים י, יב-ג): "ועתה ישראל מה ה' אלוקיך שאל מעמך כי אם ליראה את ה' אלוקיך ללכת בכל דרכיו ולאהבה אתו ולעבוד את ה' אלוקיך בכל לבבך ובכל נפשך, לשמור את מצוות ה' ואת חוקותיו אשר אנכי מצוה היום לטוב לך".

כשהאדם ירא מהשי"ת, סימן הוא שיש לו הכרה בהירה מאוד בגדולתו יתברך, וכפי שראינו אצל הצדיקים שלגודל הכרתם בכוראם היתה יראתם גדולה מאוד. וכן העיד רבי אברהם בן הרמב"ם על אביו, שכאשר היה מניח תפילין והיה מתבונן מי הוא המצוה ומי הוא המצווה, היו כל אבריו מתחילים לרעוד ועצמותיו דא לדא נקשן, עד שהיה צריך להחזיקו בידיו שלא יפלו התפילין. ולכן סיים משה רבינו "לטוב לך", כי הכרה זו בגדולתו יתברך ממשיכה את ההטבה ביותר על האדם.

ונמצא מעתה שכמה שהאדם מוסיף להכיר בגדולתו יתברך, כך הוא מוסיף באותה מידה להרגיש עונג, וכמה שהוא מוסיף להרגיש עונג, הוא מבין יותר שהמצוות והשכר אחד הם, ומזה הוא מקבל השגה בעולם הבא. מה שאין כן מי שלא טעם טעם זה מעודו, שלעולם לא יבין מדוע הכרת הבורא ית"ש נקראת טוב.

דרור לשפתי פיו, ועתה קיבל על עצמו להזהר ולשקול כל מילה שהוא מוציא בעדן, לא מפני שהוא רואה את המקל עומד מעליו, אלא מפני שהוא יודע שהרכילות והלשון הרע הורסים את חייו, כשיפול ביום מן הימים ויראה כיצד מילה אחת שאמר שלא במקומה מתגלגלת ומתנפחת ככדור שלג והורסת כל חלקה טובה, תהיה חרטתו עמוקה כל-כך – מדוע הייתי צריך לכל זה? למה לא יכולתי להתאפק והייתי חוסך את כל הצער הזה?

וכיון שתהיה חרטתו על אופן זה, תהיה תשובתו שלימה וחטאתו תכופר. וכל כך למה? כי זו היתה עיקר כוונת השי"ת, שיכיר האדם שהמצוות הן טוב במהותן והעבירות הן רע במהותן, וכיון שיכיר בזה, אע"פ שייכשל, כל שיחזור ויבקש ממנו לקרבו אליו, מיד יקבלו ויתקן את כל אשר פגם.

קדש עצמך במותר לך

מטעם זה אמר הקב"ה לישראל "קדושים תהיו – קדש עצמך במותר לך", כי הנה לכאורה יש מקום לשאול: מה הפירוש, זה מותר או אסור? אם הדבר צריך להיות אסור, מדוע לא אסרו הקב"ה להדיא, ואם לאו – למה צוה להתנזר ממנו? אלא ודאי שכך אמר הקב"ה לישראל: הגם שאין אתם במדרגה שתוכלו להנזר ממ"ט שערי היתר ולכן אין אני מצוה זאת ממכם במפגיע, רצוני שלכל הפחות לא תעלו בדעתכם לומר שנכון וראוי לכם שתהיו מגושמים, אלא תכירו בכך שכמה שתהיו יותר רוחניים כך ייטב לכם, כי הרוחני הוא טוב, ואע"פ שתכשלו ולא תהיו פרושים כל-כך, כל זמן

שרוצה להצליח בחיים יש לו להשריש את הידיעה הבאה בלבו – לא מתוך כפייה אני בא לקיים את מצוות התורה בקום ועשה, אלא מתוך הכרתי שתיכף ומיד לקיומן אני מקבל את הטוב הגדול ביותר, ולא מחמת פחד המקל אני נמנע מלעבור על איסורי התורה, אלא מתוך הכרתי שכל מה שהתורה אסרה הם דברים שהורסים את חיי האדם בזה ובבא. המשריש ידיעה זו בלבו, חי את חייו באופן ישר ונעשה לו קל לעמוד איתן בנסיונות החיים.

הלא תראו שרבים מאיסורי התורה פשוטים ומבוארים לכל באי העולם שהעובר עליהם הורס בכך את חייו. ולמשל, האיסור רציחה, המציאות מוכיחה שמי שנשכל בו אפילו בשוגג, רגשי החרטה והצער רודפים אותו כל ימי חייו ואינו יכול לסלוח לעצמו לעולם. וכן אומרים המומחים, שההורג בן אדם בתאונת דרכים ר"ל, מרגיש כל ימיו פגוע יותר ממשפחת הקרובן.

באופן זה יכול האדם להרגיל את עצמו להרגיש כן נוכח כל איסור מאיסורי התורה, כאשר יבין שאם יעבור עליו, יהרוג בכך חלק מחיותו. או אז ימנע מלעבור על האיסור, לא מפני שמסתכלים עליו ולא מפני שהקב"ה יעניש אותו בעתיד, אלא מפני שבמהותו הוא דבר רע ומזיק ואיך יעשה דבר כזה אשר לאחר מכן ירדוף אותו ולא יוכל לסלוח לעצמו.

במקום שבעלי תשובה עומדים

סופו של איש כזה יהיה, שכמה שיוסיף להתרחק מאיסורי התורה שהיה לקוי בהם, כך יגדל כאבו כאשר יפול בהם ביום מן הימים. ולמשל, אם היה רגיל ליתן

וכל עשב השדה טרם יצמח כי לא המטיר ה' אלוקים על הארץ ואדם אין לעבוד את האדמה", ופירש רש"י: כי לא המטיר - ומה טעם לא המטיר? לפי שאדם אין לעבוד את האדמה ואין מכיר בטובתם של גשמים, וכשבא אדם וידע שהם צורך לעולם, התפלל עליהם וירדו, וצמחו האילנות והדשאים.

מבאר האדמו"ר רבי משה יחיאל מאוז'ורוב זיע"א בספרו "באר משה": כפי שתכלית כל המצוות היא להכיר על ידיהן את גדלות השי"ת (וכפי שנתבאר עד כה), כך היא גם תכלית מצוות התפילה. כי הנה כבר נתבאר על ידינו בארוכה בשיעורי הבטחון, שתכלית מצוות התפילה אינה להשגת המבוקש, אלא להביא את המתפלל לידי בטחון בה', כי על-ידי התפילה משריש האדם בלבו מחד גיסא שהוא עצמו אינו יכול להשיג מאומה, ומאידך גיסא שהקב"ה יתן לו את כל צרכיו, ואז בטחונו בה' מתחזק בלבו מחמת אמונתו שהקב"ה מטיב לו בכל רגע ורגע, ומתוך כך הוא בא לידי הכרת גדולתו.

והנה אילו היה האדם מתבונן איך הקב"ה מטיב לו בכל רגע ורגע, הן במה שהוא מזכה אותו לקיים את מצוותיו, אשר זהו ההטבה הגדולה ביותר כפי שנתבאר, והן במה שהוא נותן לו את חמשת החושים וכן הלאה עד בלי סוף, היה בוודאי מאמין שהקב"ה יספק לו את כל צרכיו, שהרי הוא רואה בחוש איך הוא יושב ומטיב לו בלי הרף.

אך הואיל והאדם משוקע בטוב עד למעלה ראש, איננו משים לבו אליהם. לפיכך ראה הקב"ה צורך למנוע את הטוב מן האדם ולכן מנע את הגשמים מלהמטיר על

שתכירו באמיתות דבר זה, תהיו על הדרך הנכונה.

מי שאינו מכיר בזה, סימן הוא שאינו מבין בתכלית בריאת העולם, ויש לו להקב"ה עגמת נפש גדולה ממנו, כי הוא חולק עליו ח"ו, הקב"ה אומר לו שההתרחקות מן הגשם הוא טוב, והוא סבור להיפך, שההתקרבות אל הגשם הוא טוב. הקב"ה אומר לו לאדם: איני מחייב אותך להתרחק מן הגשם מעבר למה שאסרתי לך בפירוש, אבל לכל הפחות אל תאמר שההימשכות אחר תאוות העולם הזה מטיבה עמך... לכל הפחות תסתכל בהערכה על יהודי זה שמצליח להתרחק מתאוות העוה"ז יותר ממך, תקנא בו על שהוא מצליח להשיג יותר טוב לעצמו...

זכרתי ימים מקדם

זהו היסוד! על האדם לקנות את היכולת להבדיל בין רע לטוב ולפתח בלבו משיכה אל הטוב, כי אז יעמוד איתן בנסיבותיו ותשובתו תהיה שלימה. וכפי שכבר נתבאר לעיל, על מנת לפתח משיכה כזו, מוכרח האדם לטעום תחילה את הטעם, כי זהו הדרך היחידה להכיר את טעם הטוב. כשהאדם טעם פעם אחת טעמה של הכנה לתפילה או של כל התחזקות רוחנית, מתעוררת בו התשוקה לחזור עליה שוב ושוב, וכפי שהתבטא דוד המלך ע"ה בתהלותיו (קמג, ה): זכרתי ימים מקדם הגיתי בכל פעלך במעשה ידיך אשוחח...

כל שיח השדה טרם יהיה בארץ

ומכאן נעלה לנדבך נוסף: התורה מספרת: "וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ

מחמת כן (דעה מלשון חיבור), אני מרחם עליו ומקבל את תפילתו, כי על-ידי החיבור הוא נעשה מרכבה לשכינה וממילא יכול להשיג את הטוב, אבל אם אין בו דעה, איך יוכל להשיג את הטוב והלא הוא מנותק ממני.

סיכום הדברים הוא, שכאשר הקב"ה ברא את העולם, רצה שיביין האדם לאיזון תכלית בראו, וכיון שהתכלית היתה הטוב, צריך האדם להביין מהו אותו טוב, והוא כפי שנתבאר הכרת גדולתו ולהתחבר על ידה אל הקב"ה, ודבר זה נעשה על-ידי קיום התורה והמצוות, כי כשמקיימים אותן, טועמים את הטוב, אך זאת בתנאי שיקיים אותן מתוך הכרה זו שהן טוב ויחתור להביין מדוע הן טוב.

האדמה, כל זה כדי שירגיש האדם חסרון, ואז כשנעמד והתפלל וירדו גשמים, הכיר בטובו של הקב"ה. וזהו מה דאיתא בזוה"ק (פרשת נח): "אברהם אתקין צלותא דצפרא ואודע טיבו דמאריה בעלמא" [אברהם התקין תפילת השחר, והודיע טובו של רבונו בעולם].

אם אין דעה תפילה מניין

האדמו"ר מאודז'רוב זצ"ל מפטיר באמרה חריפה: שנינו בירושלמי (ברכות פ"ה ה"ב): "אם אין דעה תפילה מניין". ביאור הדבר על-פי מה שאמרו (ברכות לג, א) "כל מי שאין בו דעה אסור לרחם עליו". אומר הקב"ה: כל עוד האדם מאמין שאני מטיב עמו בכל רגע ורגע ומתחבר עמי

יום שני פרשת נח – א' השון ה'תשפ"א

צו השעה להאחיב שם שמים בהתנהגותנו

בנחת עם הבריות וכו', הרי הוא גורם להאחיב שם שמים, כי המסתכלים עליו מקשרים בין הליכותיו הנאות לבין לימוד התורה שלו, עד שמגיעים מעצמם אל המסקנא שכדאי וראוי ללמוד תורה.

ולעומת כן, מי שלומד תורה או כעין זה מי שמתעטף בבגדי הדת היהודית ומכריז בגאון שהוא משתייך לשומרי התורה והמצוות, אך אין משאו ומתנו באמונה או אין דיבורו בנחת עם הבריות, הרי הוא גורם ר"ל להשניא שם שמים על הבריות. כי כה יאמרו המסתכלים עליו: ראו נא איך נראים החרדים, לא אכפת להם מאחרים, לא אכפת להם שאנשים ימותו...

איי, שמא אותם בריות אנטישמיים הם, שמא ציונים הם ושמא יש להם אינטרסים פוליטיים. שמא מעשיהם של אותן בריות גורעים בהרבה, ושמא אף הם משתתפים בהפגנות ולא אכפת להם שאחרים ימותו... על-פי חז"ל כל זה לא מעלה ולא מוריד מחומרת הדבר, כי סוף סוף זה מה שיאמרו הבריות, וממילא יתחלל שם שמים ר"ל.

היכי דמי חילול השם?

ונבאר הדברים: הגמרא במסכת יומא (שם) עוסקת בביאור המושג חילול השם, "היכי דמי חילול השם", ועל זה מביא אב"י ברייתא זו ומפרש שמי שמצהיר בחיצוניותו

ישראל אשר כך אתפאר

שנינו כברייתא (יומא פו, א): ואהבת את ה' אלוקיך, שיהא שם שמים מתאהב על ידך (נלמד מריבוייא ד"את" – מהרש"א), שיהא קורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים, ויהא משאו ומתנו באמונה, ודיבורו בנחת עם הבריות, מה הבריות אומרות עליו? אשרי אביו שלמדו תורה, אשרי רבו שלמדו תורה. אוי להם לבריות שלא למדו תורה. פלוני שלמדו תורה ראו כמה נאים דרכיו, כמה מתוקנים מעשיו, עליו הכתוב אומר (ישעיהו מט, ג) "ויאמר לי עבדי אתה, ישראל אשר כך אתפאר".

ועוד שם: אבל מי שקורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים ואין משאו ומתנו באמונה, ואין דיבורו בנחת עם הבריות, מה הבריות אומרות עליו? אוי לו לפלוני שלמד תורה, אוי לו לאביו שלמדו תורה, אוי לו לרבו שלמדו תורה, פלוני שלמד תורה - ראו כמה מקולקלין מעשיו וכמה מכוערין דרכיו! ועליו הכתוב אומר (יחזקאל לו, כ) [ויבוא אל הגוים אשר באו שם ויחללו את שם קדשין] באמור להם עם ה' אלה ומאוצו יצאו.

עין רואה ואוזן שומעת

מבואר מדברי הברייתא, שהלומד תורה ומתנהג ככך תורה במלבושו, ויחד עם כן עושה את משאו ומתנו באמונה ומדבר

אתה מתנהג באופן כזה שיבזו אותך? מדוע אתה גורם שהרחוקים מן התורה יסתכלו על התורה כעל דבר מחליא? מדוע אתה גורם למיליוני אנשים בעולם, נוצרים, מוסלמים או סתם מגולחים, שיאמרו כי התורה שהיהודים רוקדים עמה ומתגאים בה, הופכת אותם לבעלי מדות רעות? למה אתה זאת להקב"ה?

מה בצע בתורתך ובתפילתך?

מגיעים הדברים לידי כך, וכך גילה לנו הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, שמאחר שהחיוב להאהיב שם שמים נלמד מ"ואהבת את ה' אלוקיך", גם המשך הפסוק עולה עליו, ונמצא שיש למסור את הנפש והממון בשביל להאהיב שם שמים, וכלשון המשך הפסוק "בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאורך".

וכפי שפירש ה'חידושי הרי"ם' זיע"א יש למסור על זה אפילו את הרוחניות, כי אף זה נכלל בלשון הכתוב "בכל לבבך ובכל נפשך". ודבר זה מוכרח מיסודו, שהרי מבואר בספרי, שהדבר היחיד שהקב"ה רוצה מעמנו הוא שנאהב אותו כמאמרו "ואהבת את ה' אלוקיך", אלא שהדרך להגיע לאהבה זו, היא על-ידי "והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוה היום על לבבך". ומעתה מה בצע במי שעוסק בתורה ומצוות וגורם בכך לחילול שם שמים, הלא אז מתגלה שהתורה לא מיבעי שאינה מביאה אותו לידי אהבת ה', עוד היא מביאה אותו ח"ו אל ההיפך מאהבה, שהרי הוא גורם להשניא את הקב"ה על הבריות ולא אכפת לו.

לתקוני שדרתך ולא לעוותי

לדוגמא, אם אחד נוסע במטוס ורואה שהגיע זמן תפילת שחרית. הוא נזכר במה

שהוא שייך ללומדי התורה ומתנהג תוך כדי ברמאות ואנוכיות, זה נקרא עושה חילול השם, כי הוא גורם לבריות לומר שהתורה הופכת את האדם לכזה.

בריות אלו לא למדו תורה מעודם, כי אילו היו לומדים היו יודעים את האמת ולא היו צריכים להביא ראיות מאחרים. אין הם יראי שמים גדולים, אין להם הבנה בתורת ה' ואינם יודעים קדושה מה היא ואף לא מה זה בית כנסת, מה זאת תפילה במנין, מה זאת נסיעה לצדיק. אין להם שום מושג בכל אלה, הם רק מסתכלים מבחוץ ואומרים: הבה ונראה איך נראה מי שלומד תורה לעומת מי שאינו לומד תורה, ואם רואים שמי שלומד תורה, אינו חושב מאחרים, חושבים הם שהתורה גורמת לו לאדם להיות בעל מדות מושחתות ר"ל.

מדוע תעשה בן לאביך?

ומהיכן לומדים זאת? מן הפסוק "ואהבת את ה' אלוקיך", כי זהו חלק בלתי נפרד מהחיוב לאהוב את ה'. הגע עצמך: יש לך אב זקן שאתה אוהבו מאוד, הכואב לך לך כשאתה שומע אחרים מדברים עליו סרה ומבזים אותו ואת פעולותיו? כן או לא? יש לך רב שאתה אוהבו מאוד וחוסה בצלו שנים הרבה, הכואב לך לך כשאתה שומע אחרים מבזים אותו ומתלוצצים ממנו באמרים "לא לחינם נראים כך חסידיו"? כן או לא? לו היית יכול לעשות משהו כדי להציל את המצב ולגרום לבריות לכבד את אביך ואת רבך ולהבין את גדלותם, ההיית חושב שהוא דבר נכון לעשותו?

אומר לנו אביי: אם אוהב אתה את הקב"ה, מדוע אתה עושה לו בזיונות? מדוע

להוכיחם בשוטים ולהכריחם לקבל על עצמם עול מלכות שמים, לא היה משתכנעים ממנו שיש מנהיג לבירה. אולי היו משתכנעים להיפך. אבל עכשיו שנתן להם אכילה שתיה ולינה וראו איך נראה יהודי החרד לדבר ה' ומקבל עליו עול תורתו ומצוותיו, כיון שאמר להם שיש מנהיג לבירה ויתנו לו שבח והודאה, מיד קיבלו על עצמם.

היבי דמי השקפה טהורה?

חייבים אנו לחדד דבר זה, כי הוא דבר שרבים טועים בו. עלינו לזכור שהשקפה הנכונה אינה נבנית מהלך רוח אנשי הרחוב אע"פ שהם שומרי תורה ומצוות. ההשקפה הטהורה נמצאת אך ורק בדברי חז"ל ובספרים הקדושים, כפי שנמסרו בידי גדולי וצדיקי דור ודור ותלמידיהם. הן אמת שיש גם מושג שנקרא "עזות דקדושה", אבל הצרה היא שמבלבלים את היוצרות, ואז טועים בדבר שאין עליו כפרה ר"ל.

הגעו עצמכם! הגאון רבי ברוך בער אשר מושל ניו-יורק נתפעל ממנו כל-כך, וכי ניסה להתחנף למושל כדי שיתבטא עליו כך?! וכי לבש בגדים מודרניים בשביל זה?! וכי סידר את פאותיו בשביל זה?! לא, הוא לא עשה את כל זה. הוא הלך אליו עם כל השמונה בגדים שלו ועם ה"קוטשמע" שלו (כפי שאפשר לראות בתמונות), התפלל כהרגלו ולמד כהרגלו, ולא ויתר אף לא על קוצו של יו"ד. אנו יכולים לתאר בעצמנו ללא ספק איך היה נראה הגאון אם נכחו נשים באותה מסיבה... ואעפ"כ היה שם שמים מתאהב על ידו בבהירות רבה כזו, עד שהגוי הצליח מעצמו להביע את התפעלותו,

שלימדוהו 'בכל לבבך' שיש להתפלל בהתלהבות עצומה. מיד הוא מתעטף בטלית ותפילין ונעמד להתפלל בקולי קולות ומעיר את כל הנוסעים משנתם. הלא כל אחד יבין שהרס ולא תיקן. הן כך אמרו חז"ל שחילול ה' שהוא חטא שאפילו יום הכיפורים אינו מכפר עליו, וכעת אנו מבינים מדוע הוא חמור כל-כך, כי הוא הוא היפך קיום תכלית האדם בעולמו.

הלומד תורה צריך ללמוד אותה באופן שהיא תתקן את מעשיו, כך שכל רואיו, אפילו הרחוקים מן התורה והמצוותיו, יעידון יגידון – כזה ראה וקדש, ראו מה התורה עושה מן האדם...

כך הפריך הגאון את תאוריית הכופרים

הגאון רבי ברוך בער לייבוביץ זצ"ל, ראש ישיבת קמניץ, הלא היה אדם השלם, מי שהתורה השלימה אותו ועשאו לאדם בעל מידות נכונות. כשהגיע פעם לניו-יארק לאסוף תרומות בשביל ישיבתו, ערך מושל ניו-יורק מסיבה לכבודו. כשנפרדו, אמר מושל ניו-יורק למקורביו: כשרואים אדם כזה, נפרכת התאוריה של 'דרוויץ' והאפיקורסים האומרת שהאדם בא מן הקוף.

זה נקרא קידוש השם! כאשר האדם לומד תורה, מנהיג אורחות חיים יהודיים, ויחד עם כן מדבר בנחת עם הבריות ומראה שאכפת לו מהם, הוא מקדש שם ה' ומפרסם את שמו הגדול ברבים. זהו גם מה שעשה אברהם אבינו ע"ה. כשבאו בני אדם לשהות בצל קורתו והאכילם והשקם ונתן להם מקום ללון, ואחר כך אמר להם שיברכו למי שהכל שלו, לזה נתכוון. אילו היה בא אל בני דורו

אלוקיך".

דעו לכם שאין שום חולק על דברי הגמרא במסכת יומא ואין שתי שיטות בפירושה. שיהיה ברור, מדובר בחיוב בינו לבין קוננו. לענין ההנהגה המסוימת, על כל אחד לשאול את רבו, ועכ"פ אין אנו עוסקים עכשיו בזה. אבל כל אחד כיחיד, מחויב לזכור שהוא מושבע ועומד מהר סיני לקיים את מצוות ה', ומצד זה הוא אחראי במשך כל שעות היממה שיהא שם שמים מתאהב על ידו ולא ח"ו להיפך.

לא תתלו בוקי סריקי בחכמים

אם יש לו ספק בנוגע לכך, אל יסמוך על שמועות פורחות באוויר או על השערותיהם של עסקנים שונים, כי איך יכניס את עצמו בסכנה להכשל בחמורות שבחמורות!

הלא מי שמכיר את האמת יודע שאנשים חסרי מצפון תולים בכל עת כל מיני דברים בגדולי הדור, אע"פ שמעולם לא יצאו אותם דברים מפיהם. ואותם אנשים עצמם כשיהיה מדובר בדבר שמפריע להם, ישאלו כמה וכמה פעמים: אתה בעצמך שמעת זאת מאותו גדול או שמא רק אמר דבר שהרוצה יכול להבינו באופן זה ולאחר מכן באו אחרים ולקחו אותו למקום שרצו... אם יש לו לאדם ספק, ילך וישאל רב ירא שמים כדת מה לעשות. אבל איך יתכן שישחק בדבר כזה אשר תוצאתו היא ביזיון השכינה ר"ל בפני כל העולם כולו. איך יש לו לאדם את הצדק לעשות דבר כזה! לאביו לא היה עושה זאת, היעשה זאת בשביל הקב"ה? ! איי, אני רוצה להמשיך לעבוד את ה' בתורה ותפילה. בסדר גמור, אתה יכול

באמרו שעל ידו נפרכת תיאוריית הכופרים. אין שום סתירה בין השנים, אך אסור לערבב ביניהם. צריך לזכור שיש אל"ף ויש ביי"ת. נחדד יותר: כשאנו מתנהגים בנחת עם הבריות, אין אנו עושים זאת לא כדי למצוא חן בעיני אחרים, ולא כדי לציית לחוקי המדינה ואף לא משום דינא דמלכותא דינא. אנו עושים זאת אך ורק לכבוד אבינו שבשמים.

הציווי האלוקי הוא בינו לבין קונו

כשאישי יהודי נמצא בין אנשים יודעי שמסתכלים בו, עליו להעלות בזכרונו את הציווי האלוקי - אשר הוא נמצא רק בינו לבין קונו - **לפרסם את שמו ולהאחיבו על אחרים**. ואינו דומה למי שמציעים לו לעקור את מגוריו למקום נידח כדי לעסוק שם בקירוב רחוקים. כי שם רשאי הוא להתלבט שמא אינו תפקידי, ומה יהיה עם חינוך ילדיי, ושמא הדבר יכול להיעשות על-ידי אחרים. אבל כאן אין לו רשות להשתמט, כי הוא נקלע בעל כרחו למצב כזה אשר בו עתידם של כל המסתכלים בו תלויים במעשיו.

אם הוא לא יתנהג באותה שעה כפי שראוי לאדם מן היישוב להתנהג, לא זו בלבד שהרחוקים מן התורה הרואים אותו לא ירצו להתקרב יותר המזה ובניהם, והקרובים אף יתרחקו, עוד זאת יגרום לכל גויי העולם לומר שהתורה מולידה אנשים מושחתים. באותה בהירות שמושל ניו-יורק הבין שהתורה מולידה אנשים מתוקנים, יבינו מיליוני גויים מחמתו שהתורה מולידה אנשים שלא אכפת להם שאחרים ימותו או יחלו, וזה היפך קיום מצות "ואהבת את ה'

בעניינים שבינו למקום, רק תעורר את זעמם של המרוחקים מן התורה והמצוות, ואז לא יועיל לו מה שיש לו ארגוני צדקה וחסד, או כפי שנוהגים להצטדק בימינו – גם לחרדים יש ארגונים שונים של עזרה לזולת...

תארו לכם: ראובן בונה את סוכתו בשעות המאוחרות של הלילה, הוא מכה בפטיש ומנסר במגירה בלי להתחשב בשכניו, ויהי בלילה השלישי, שמעון שכנו דופק על פתחו ושואל: "הבטוח הנך שאתה עושה רצון קונך בזה? ! הלא זה כבר שלושה לילות שלא אני ולא בני ביתי מצליחים לישון את שנתם, ואחר-כך ביום אנו באים לידי מצה ומריבה בגלל זה!"

ראובן מביט עליו בפליאה ואומר: איך תעז לומר שאין אני עושה רצון קוני? הלא שם שמים מתאהב על ידי! אינך זוכר? בשבוע שעבר הלוויית לך כד חלב ואתמול השאלתי לך ספסל. לא זו אף זו אני עומד בראש ארגון חסד "חסדי בערל"...

ר' ראובן! כל ההצטדקויות לא יעזרו לך! המבחן אם האדם באמת מאהיב שם שמים על ידו הוא, אם מעשיו באמת גורמים לאחרים להרגיש טוב לידו או לא.

אל תלכו שולל אחרי ההבל

בכל הדורות היו אנשים יראי ה' שלא וויתרו על שום דבר מיהדותם, ואעפ"כ היה שם שמים מתאהב על ידם. אין שום סתירה בין השנים. כי ברגע שהבריות רואים על האדם שהוא מתוקן במעשיו ושהוא זהיר מאוד שלא לגרום אפילו צער קטן לזולתו, הם מעריכים את גדלותו, ומאז ואילך, כל כמה שיחזיק יותר בשבתותיו ובמועדי ובשאר מצוות דתו, רק יוסיפו להעריכו.

להמשיך, אבל תוכל לעשותו באופן שלא יגרום חילול ה'.

כך שמרו גדולי ישראל על קוצו של

יו"ד

כאן יש דבר נחוץ מאוד שיש להבהירו: לצורך הדוגמא נדבר במי שרוצה להיות שמור מאוד, והנה הוא נמצא בין שרים חשובים וביניהם נמצאות נשים אשר רוצות להושיט לו את ידיהן לשלום, מה יעשה שלא ייצא חילול ה' מתחת ידו וזאת מבלי שיצטרך לוותר על שמירת טהרתו, והלא נסיון מצוי הוא שהעסקנים והשתדלנים בכל הדורות עמדו בפניו.

ובכן, כלל הדברים הוא כך: אם יהיה האדם מתוקן במידותיו, הוא ידבר תמיד בנחת עם הבריות, ומשאו ומתנו יהיה תמיד באמונה, ויכבד את זולתו ויותר לו משלו, וכשידמה לו שדבר מה מפריע לזולתו, יימנע מלעשותו וע"פ שהצדק עמו (וכפי שאמר הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זיע"א: היהודי ניכר כשהוא צודק), אזי כשיבוא ויאמר: דבר זה איני יכול לעשות מפני שאני מנוע מצד הדת, מאכל זה איני יכול לאכול מפני שאני מנוע מצד הדת, לא זו בלבד שלא יכעסו עליו, עוד זאת יוסיפו לו כבוד על כבוד בעבור גבורתו שלא לסגת ממצוות דתו, ונמצא שאדם כזה בעצם זה שהוא עומד על משמרתו, הוא גורם לקידוש ה'. ואדרבא, לו היה מכניע את ראשו בפניהם, אז היו מזלזלים בו, כי היו רואים שמצוות הדת חשובים אצלו רק לפי המצב והענין.

לעומת כן, אם לא יהיה האדם מתוקן בעניינים שבין אדם לחבירו, אזי עמידתו על כל חומר הדין בחומרותיו והנהגותיו

אותו על כך, הוא מצטדק ואומר – הלא צדיק פלוני אמר כך וגדול אלמוני אמר כך... אך בעמדו לפני משפט לא יועיל לו כל זה, כי דברי חז"ל אמורים גם במי שחילל שם שמים בשוגג.

יחשוב האדם בעצמו אם יש לו באמת אמונת צדיקים, או שהוא רק משתמש עם מאמרי הצדיקים כדי להקל על עצמו מלשנות דרכיו ולהצדיק מעשיו. אין מה לעשות, מוכרחים להשתמש עם השכל כדי להיות יהודי כשר... תן לחכם ויחכם עוד.

גדולי ישראל שבכל הדורות הקפידו מאוד על כך והזהירו את החוסים בצלם להקפיד על כך.

כשהאדם חושב לעצמו: "אתה לא תגיד לי מה לעשות! אני כבר אסתדר לבדי! אעשה מה שאני רוצה ואיך שאני רוצה ואתה לא תהיה מורה דרכי כי אני ואפסי ממילא לא אסבול מתוצאות מעשיי", אזי אינו חושב כלל על החיוב המוטל עליו להאחיב שם שמים על ידו, ולכן אינו מתאמץ למצוא את הפתרון הנכון, ואז הוא גורם לחילול שם שמים אשר אין עליו כפרה, וכשמעוררים

יום שלישי פרשת נח – ב' השון ה'תשפ"א

הדרך להאהיב שם שמים על הבריות והמסתעף

האנשים אל האמונה מחוזק אהבתו, כן אתה אהוב אותו עד שתדרוש האנשים אליו. עכ"ל הרמב"ם.

קירוב רחוקים על-ידי ההתדבקות במידותיו של הקב"ה

והנה לכאורה היינו יכולים להסתכל על החובה לקרב אחרים אל התורה, כחיוב נפרד מהחיוב שלנו לקיים שאר התורה והמצוות, וכאילו נאמר שמוטל עלינו מצד אחד ללמוד ולהתפלל ולקיים מצוות ה', ומצד שני מוטל עלינו גם להקדיש זמן מה מזמננו כדי לקרב גם אחרים לעבודתו יתברך, וכפי שהשיב מרן רבי משה פיינשטיין זצ"ל שצריך להקדיש עשירית מן הזמן שבביל לקרב אחרים כדוגמת מעשר כספים.

אולם מדברי הברייתא במסכת יומא מוכח שההסתכלות הנכונה היא שלא להפריד בין השניים, כי הנה שם מבואר שכאשר האדם קורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים ויחד עם כן משאו ומתנו באמונה ודיבורו בנחת עם הבריות, הוא מאהיב שם שמים על הבריות מפני שהבריות אומרות עליו – אשרי אביו שלמדו תורה, אשרי רבו שלמדו תורה; אוי להם לבריות שלא למדו תורה, פלוני שלמדו תורה - ראו כמה נאים דרכיו, כמה מתוקנים מעשיו. והנה אם היינו מפרידים בין החיוב

מצות קירוב רחוקים לעבודתו יתברך בהמשך לדברי הברייתא שראינו בשיעור הקודם, שבכלל מצות "ואהבת את ה' אלוך" יש גם להאהיב שם שמים על הבריות, וזאת על-ידי שיתקן את מידותיו, ידבר בנחת עם הבריות וישא ויתן אתם באמונה, יש להביא את דברי הרמב"ם בספר המצוות (מצות עשה ג).

וזה לשון הרמב"ם: והמצוה השלישית היא, שצונו לאהבו יתעלה, וזה שנתבונן ונשכיל מצוותיו (אשר נתן לנו אותן כדי להטיב לנו בזה ובבא, לא עשה כן לכל גוי ומשפטים כל ידעום) ופעולותיו, עד שנשיגהו ונתענג בהשגתו תכלית התענוג, וזאת היא האהבה המחוייבת... וכבר אמרו שמצוה זו כוללת גם כן שנדרוש ונקרא האנשים כולם לעבודתו יתעלה ולהאמין בו. וזה כי כשתאהב אדם, תשים לבך עליו, ותשבחהו, ותבקש האנשים לאהוב אותו. וזה על צד המשל, כן כשתאהב הא-ל באמת, כמה שהגיעה לך מהשגת אמיתתו, הנה אתה בלא ספק תדרוש ותקרא הכופרים והסכלים לידיעת האמת אשר ידעת אותה.

ולשון סיפרי: "ואהבת את ה'" וכו' אהבה על הבריות כאברהם אביך, שנאמר "ואת הנפש אשר עשו בחרן". רוצה לומר, כמו שאברהם בעבור שהיה אוהב השם כמו שהעיד הכתוב (ישעיהו מא, ח) "אברהם אוהבי" שהיה גם כן לגודל השגתו, דרש

ואומרים – זה מה שהתורה עושה ללומדיה; היא מעדנת אותם והופכת אותם אנשים בעלי דרך ארץ, וממילא מתאהב שם שמים על ידו.

קידוש שם שמים ללא מעש

אדם כזה, גם כשילך בתומו ולא ישים לב שאחרים מסתכלים עליו, יהיה שם שמים מתאהב על ידו, כי אפילו בהסתכלות מרחוק יוכלו לראות עליו שהוא אדם שמח ומאושר שחושב מאחרים ואינו צריך לעצמו כלום. לרוב שלמות מידותיו, יקרינו פניו אור של שלום ושלווה, וממילא יתאהב שם שמים על ידו. אמש סיפר לי אחד: לאחרונה למדתי במכללה איך לסחור עם נדל"ן, והיו עמי בכיתת הלימודים יהודים רחוקים מאוד משמירת תורה ומצוות. לא דיברתי אתם מאומה בנושאים של יהדות, שהרי לא לשם כך באתי לשם. באתי רק ללמוד את מה שחסר לי, וללכת.

באחד הימים ניגש אלי אחד מן היהודים התלושים שם ושאל אותי לפי תומו: "איזה סוג 'דת' אתה, מסורתי או חרדי?". כשעניתי לו שאני חרדי פשוט, אמר לי בעיניים מפליאות: "דע לך שבתור ילד גרתי בקיבוץ חילוני, שם הכריח אותי אבי לאכול דבר אחר ביום הכיפורים (רח"ל). מזה תבין עד כמה סולד אני מכל מה שריח דת נודף ממנו. אך מה אומר ומה אדבר, אני מביט אחריו כבר תקופה ארוכה ומתפעל מהליכותיו. אמרתי כבר לאשתי שאני חפץ לדעת איך נעשים אדם כזה, מה צריך לעשות בשביל זה..."

ללמוד תורה ולקיים שאר מצוות התורה לבין החיוב לקרב אחרים אל עבודתו יתברך, נמצא שכדוגמא זו שהביאה הברייתא נצטרך לומר כך, שהגם שהאדם מתוח ולחוץ מאוד (מבלי לבוא לידי כעס ח"ו) בקיימו את מצוות ה' בינו לבין עצמו, עד שאי-אפשר לעמוד אז לידו, וכל זה לגודל יראתו שמא לא יקיים את המצוות כראוי, כל שייצא שעה אחת ביום לעסוק במשא ומתן, ויפשוט אז צורה וילבש צורה חדשה ויכריח את עצמו להראות סבר פנים יפות לבני אדם ולהתנהג אתם בנעימות (למרות שאין זה לפי טבעו, כי לפי טבעו יש לו להיות אז מתוח מאוד מאחר שהוא עוסק אז במצוות קידוש שם שמים) כדי להראות להם מה נאים דרכיו ומה מתוקנים מעשיו של הלומד ושונה ומשמש תלמידי חכמים ולקרבם על ידי כן אל השי"ת, דיו בכך, שהרי סוף סוף הוא מקיים את שני החובות המוטלים עליו.

אך פשוט וברור שהעושה כן אינו ממלא את חובתו בעולמו, שהרי בהנהגתו זו מרמה הוא את בני האדם כאשר מביא אותם לחשוב שהתורה שלמד הפכה אותו לאדם מתוקן במעשיו ובהנהגותיו, בעוד האמת הוא להיפך, והרי הוא דומה לאותו בחור שמראה פנים של מתמיד ברצונו שיבחרו בו לחתן (כל זה חוץ מעצם העובדה שהעושה משהו שאינו לפי טבעו, בדרך כלל מכירים בכך שאין זה אמיתי, והתוצאה אינה רצויה). בר מן דין, מלשון הברייתא נראה שאין המדובר במשהו שצריך לעשותו בכוונה תחילה, אלא המדובר הוא בסיבה ותוצאה, דהיינו שמי שהתורה מועילה לו להפוך את טבעו לטבע נוח ולתקן את מידותיו, ממילא כל רואיו מתפעלים ממנו

המצוות, ואשר על כן נוסע הוא על הנתיב
ההפוך ומתרחק מקיום התכלית במקום
להתקרב.

**אם חפץ בחיים הוא, יחיש לחזור
בתשובה,** יסובב את רכבו לצד השני ויתחיל
לקיים את מצוות ה' באופן שיעדנו את נפשו
וידבקו אותו במידותיו של הקב"ה, עד
שישאלו עליו הבריות בראותם אותו: איך
נהפכים לאיש כזה? איך עושים זאת? איך
אפשר לוותר כל-כך לאחרים? איך אפשר
להתהלך באמונה חזקה כל-כך?

וכאן נדגיש: כל זה אינו בא למעט מן
החיוב לעסוק בקירוב רחוקים באופן
המקובל למי שהיכולת בידו, אך כוונתנו
שבידי כל אדם לקרב רחוקים מבלי לקום
ולפעול, ובלבד שיקיים את מצוות ה' על
מנת ובאופן שיתדבק על ידיהן במידותיו,
וכל אחד מחויב בזה מצד מצות 'ואהבת את
ה' אלוקיך'.

ואם רואה האדם שעד כה לא עשה כך,
יודה בטעותו לומר בפה מלא: עד כה נסעתי
על הנתיב ההפוך, ומעתה ואילך אתחיל
בע"ה לנסוע על הנתיב הנכון. וכבר אמר
הרה"ק מפרשיסחא זיע"א שבשמים לא
יתבעו את האדם בעבור חטאותיו, אלא
בעבור שלא חזר עליהם בתשובה. כי באמת
כמעט בלתי אפשרי הוא שלא לטעות, אבל
החכם עיניו בראשו ולומד מטעויותיו לתקן
את דרכיו מעתה ואילך.

אחריו יאיר נתיב

והנה היות שלמדנו שהדרך להאהיב
שם שמים היא על-ידי התדבקות במידותיו
של הקב"ה, יכולים היינו להעלות בדעתנו
שאין שם שמים מתאהב אלא על-ידי מי

קירוב רחוקים על-ידי ההתבוננות במצוות ה'

הנה כי כן, זה נקרא שם שמים מתאהב
על ידו. אמור מעתה: כשהרמב"ם הודיע לנו
שבמצוות ואהבת את ה' אלוקיך כלולים שני
חלקים, האחד להתבונן במצוות ה'
ופעולותיו והשני לקרב רחוקים לעבודתו,
לא היתה כוונתו לומר שהם שני חלקים
נפרדים זה מזה, אלא אדרבא, האחד נובע מן
השני.

**כשהאדם מרבה להתבונן במצוות ה',
לראות מה היתה כוונתו יתברך בהן, נעשות
מידותיו מתוקנות והנהגתו למופת.** דוגמא
לדבר היא המצוות שיש בהן ממידת
הרחמנות, כגון צדקה וביקור חולים,
שהמתבונן בכוונת הא-ל, מבין שכוונתו בהן
היתה שנתדבק על-ידי מצוות אלו במידותיו,
מה הוא חנון אף אתה רחום.

דוגמא נוספת היא מצות השמחה בחג
וכדו', שהמתבונן בכוונת הא-ל, מבין
שכוונתו בה היתה שנהיה אנשים שמחים
וטובי לב, כפי שנאמר עליו יתברך "עוז
וחדוה במקומו". וכן הוא בשאר כל המצוות,
אשר הרבה מהן מצריכות ודאי יותר
התבוננות. וכיון שנעשות מידותיו מתוקנות
והנהגתו למופת, ממילא שם שמים מתאהב
על ידו.

רוח המקום נוחה הימנו – רוח

הבריות נוחה הימנו

שם שמים מתאהב על ידו הוא הסימן
לכך שהאדם הולך בדרך הישרה. ואם תראה
אדם שכל מהותו היא הפוך משם שמים
מתאהב על ידו, תדע מזה שלא התחיל אפילו
להבין בשביל מה נתן לו הקב"ה את

הוא מתקרב אליו, ובאופן ממילא הוא זוכה לכל סגולות הבטחון.

כמו כן הוא לענייננו, כל שהאדם תופס את הנקודה ומתחיל להתקדם לעבר המטרה, מיד שם שמים מתחיל להתאהב על ידו, וככל שיוסיף לעלות בדרך זו ולהשלים את נפשו, כך יוסיף שם שמים להתאהב על ידו יותר ויותר.

יש לך שעת הבושר

עומד לו אברך פשוט בתור לחתום על טפסים מסוימים בבנק, הוא כבר עומד שעה ארוכה ולפתע בא אחד ועוקף אותו בתורו. אם לא יתרגז עליו כהרגלם של בני אדם, אלא יראה לו פנים שוחקות ועוד יוסיף לשאול אותו במה עוד יוכל לעזור לו, יגרום בכך ששם שמים יתאהב על ידו. ובכן, אם ילמד כמה שעות קודם לכן, סביר להניח שזה מה שיקרה, ואז כל הסובבים יביטו עליו בהתפעלות ויאמרו – מי הוא זה ואיזהו האיש אשר עוקפים אותו בתורו ולא זו בלבד שאינו זועם, עוד מראה פנים שוחקות ומציע את עזרתו? אין זה אלא שהתורה מעדנת את לומדיה...

מקור מצוות חינוך

כעת נעבור לנרדבך נוסף: הנה במסכת נזיר (כט, א) מבואר שהאב חייב לחנך את בנו למצוות (זאת מלבד חיוב לימוד התורה שכתוב להדיא ולמדתם אותם את בניכם), וכתב בספר "משך חכמה" שהמקור למצוה זו הוא באברהם אבינו ע"ה שאמר עליו הקב"ה (בראשית יח, ט) "כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט", ופירש

שכבר הגיע לסוף תיקון מידותיו, אך מי שעדיין יכול לבוא לשם משל לידי כעס, אין שם שמים מתאהב על ידו.

אמנם לא כן הדבר, אלא גם מי שעדיין נמצא באמצע הטיפוס על ההר, מאהיב בהתנהגותו שם שמים, וכגון אם כועס לפעמים אבל הוא נוח לרצות, אף הוא גורם לאנשים להתפעל ממנו בראותם איך הוא ממנה להתרצות ואינו נוטר טינה בלבו. לא לחינם קרא התנא (אבות פ"ה מ"א) לאדם זה בשם "חסיד". מה שחשוב הוא, שילך האדם בכיוון הנכון, וכל שהוא הולך בכיוון הנכון, יהיה היכן שיהיה, יתאהב שם שמים על ידו.

הלא יודעים אנו שתכלית לימוד התורה הוא להתדבק במידותיו של הקב"ה, וכפי שיסד השל"ה הק' בתפילתו קודם הלימוד "הנני רוצה ללמוד כדי שיביאני התלמוד לידי מעשה ולידי מדות ישרות ולידי ידיעת התורה", קודם מידות ישרות ואחר-כך ידיעת התורה. וכי נעלה בדעתנו שרק אם ילמד במדרגה העליונה של לשמה, רק אז יתקונו מידותיו?! ולמשל, לענין שמחת הלב שהתורה נותנת ללומדיה, וכי נוכל לומר שמי שאינו לומד עם כל התנאים הדרושים אין התורה משמחת אותו?! הלא מצויאות היא שכל הלומד תורה, יהיה באיזו מדרגה שיהיה, התורה משמחת אותו!

כעין זה יש להביא ראיה ממידת הבטחון, לפי הידוע לנו שהבטחון מביא את האדם לידי קרבת אלוקים וגורמת לו להיות שמח ומאושר, הנוכל להעלות בדעתנו שהוא רק במי שכבר הגיע למעלה העליונה של הבטחון?! בוודאי אין הדבר כן, אלא כל פעם שהאדם חושב מהקב"ה ובוטח בו, מיד

לחיים מאושרים כאלה? והוא היה משיב להם – יש מנהיג לבירה ואם תקיימו מצוותיו, תזכו אף אתם...

שם שמים מתאהב על החברים

ומכאן אנו למדים שמה שאמרה הברייתא במסכת יומא שהאדם מחויב מצד מצות אהבת ה' להאהיב שם שמים על הבריות, לא היתה כוונתה דווקא לבריות שאינן נמנות על שומרי התורה והמצוות, אלא גם על הבריות שומרי תורה ומצוות, כי אף הן ביכלתן להתקרב ולהתרחק.

ולמשל: ראובן עובד במשרד עם עוד כמה אנשים מאנ"ש, ואע"פ שכולם נמנים על אותה קהילה, ראובן שקובע עתים לתורה נפשו מעודנת והוא מדבר בנחת עם הבריות וכו', ולעומתו שאר האנשים שם שאינם קובעים עתים לתורה, חסר להם הרבה מעדינות נפשם.

יום אחד הם פונים אל ראובן ושואלים: מה עשית בשביל כך? מתי רכשת אצילות כזאת? איך אתה מצליח להבליג על עוולות שאחרים עושים לך? הלא זוכרים אנו אותך משנות לימודנו בישיבה, היית אז פרא אדם... וראובן משיב להם: אומר לכם האמת, מעולם לא עבדתי על זה, אך שמעתי שצריך לקבוע עתים לתורה, גם שמעתי שכשלושים צריך ללמוד בהכנעה וענווה, אמצתי זאת לעצמי, התחלתי ללמוד באופן קבוע לא לפני שאני אומר כמה מזמורי תהלים בשפיכות הלב, ומיני אז התחלתי להשתנות...

הנה ראובן זה פרסם כעת את שמו הגדול בעולם כפי שעשה אברהם אבינו ע"ה בשעתו. הן הכל יודעים שאברהם אבינו היה

רש"י: "כי ידעתיו, לשון חיבה", הרי שכך רצון הבורא שהאב יחנך את בניו למצוות.

אולם הדבר מעורר לכאורה פליאה עצומה, כי אם באמת רצון הקב"ה שנחנך את בנינו אחרינו, מדוע לא צוה לנו על כך בפירוש? איך יתכן שיודיע לנו מצוה חשובה זו אשר נושאת בחובה את עתידם של כל הדורות הבאים אחרינו, רק ברמיזה?

חינוך הבנים באמצעות שם שמים מתאהב על ידך

אכן על-פי הנלמד עד כה הדבר מבואר שפיר, כי היות שפרסום שמו של הקב"ה צריכה להיעשות בעיקר באופן של תוצאה ממידת התדבקותנו במידותיו, לפיכך לא לימדה אותנו התורה מצוה זו אלא באופן של תוצאה.

אילו היינו רשאים להתנהג כרצוננו ותוך כדי כך היינו צריכים לחנך את ילדינו ללכת בדרכי ישרים, אז היינו צריכים לשמוע על כך ציווי מפורש מאת ה' כפי שצוה אותנו על שאר המצוות. אך היות שהחינוך צריך להיעשות על-ידי התדבקותנו במידותיו של הקב"ה באמצעות התורה והמצוות, עד שבנינו אחרינו יראו מה התורה עושה מן האדם וירצו אף הם להתדבק בה, לכן לא צוה אותנו בפירוש על מצוה זו, אלא סיפר לנו מה עשה אברהם אבינו ע"ה עד שזכה לחיבה יתירה מהש"ת.

ובכן מה עשה אברהם? אף הוא לא עמד וחינך את בניו בכוח, אלא מדבק היה את עצמו במידת החסד עד שהיו פניו זורחים מרוב אושר, והגיע הדברים לידי כך עד שכל החוסים בצלו ובכללם בניו ובני ביתו, היו שואלים אותו: איך עושים זאת? איך זוכים

למה? משום שכך הטביע הקב"ה בברייתו שלא יוכל האדם להשיג שלמות ותענוג בנפשו אלא על-ידי קיום התורה והמצוות, וכל אלה שהולכים לחפש תענוגים במקומות אחרים, אם כי בהתחלה ירגישו מרושני עונג, עד מהרה יפלו לשוחה עמוקה ויצרחו מרה.

ולכן אם נעמיד בפני מי שנמשך אל פיתויי היצר, איש יהודי שזכה להתקרב אל השי"ת על-ידי קיום התורה והמצוות ואשר בגלל כן פניו זורחות עתה מאושר והוא מלא תענוג אמיתי, לא יקח זמן רב עד שיקום וישאל: איך עשית זאת? איך זכית לאותו אושר הנסוך על פניך? ואז יענה לו: כי נצמדתי לדרך ה'. גם לי לא היה הדבר קל בתחילה, נפלתי וקמתי, נפלתי וקמתי, אך לא התייאשתי עד שזכיתי לאותו אושר שאתה רואה אצלי.

אין לערער את יסודות התורה

עוד זאת נאמר להעומדים מהעבר השני: אם רואים אתם אדם שמושלים לכאורה בכל מיני עניינים שבתורה ואעפ"כ מתהלך תמיד במרידות, אל תאמרו שהתורה עשתה לו זאת. ובאותו אופן אם רואים אתם אדם שמושלים לכאורה בדברים שבין אדם למקום, אך בדברים שבין אדם לחבירו נמצא בדיוטא התחנתונה, אל תאמרו שהתורה עשתה לו זאת.

יהיה דבר זה ברור אצלכם, שהתורה לעולם אינה משחיתה ואף לא מעציבה את נפש האדם. וכבר יתכן שאדם זה שאתם רואים, אלמלא התורה שהוא לומד, היה המושחת שבמושחתים, ודווקא בגלל התורה, השחתתו פורצת רק במקום אחד.

זה שנתעורר מעצמו לצאת ולחפש מנהיג לבירה, הכל יודעים שאברהם אבינו אהב את ה' עד שנקרא אברהם אוהבו, הכל יודעים שבגלל אהבתו את ה' הלך ועשה כל מיני טעדיקי כדי לפרסם שמו הגדול ברכים. אך כעת למדנו שלא עמד וצווח יש מנהיג לבירה כפי שיכול להדמות לנו, אלא כה אמר: אעשה משהו שיגרם לאנשים שיבואו לחסות בצל אוהלי, וכשיחסו בצל אוהלי ויביטו בהליכותיי, יגיעו אל המסקנא מאליהם שיש מנהיג לבירה... פתח אברהם אבינו אכסניה גדולה, בה כיבד את האורחים בלשונות של בקר ובשאר מיני מטעמים, ובכך הוקם המפעל הגדול להחזרה בתשובה.

כך היו אומרים תמיד אצל החסידים: הסתובבו בין זקני החסידים ודי לכם. אע"פ שלא יטיפו לכם מוסר ואפילו לא ידברו אתכם מאומה, מעצם זה שתראו כנגד עיניכם אנשים שהתורה עינדה אותם, תתעוררו אף אתם להתחזק בתורה ומצוות.

עצה טובה קמ"ל

נמצאנו למדים שהחובה להיות שם שמים מתאהב על ידינו היא שורש הן למצות קירוב רחוקים והן למצות חינוך. ולפיכך אם רוצים לקרב מי שהתדרדר מעט וצריך חיזוק, העצה היעוצה היא שאנשים ששם שמים מתאהב על ידם יסתובבו סביבו וידברו עמו על דא ועל הא, וכלל לא ידברו עמו על ענייני תורה ומצוות. כך יעשו בסבלנות גדולה במשך שבוע או חודש או שנה או אפילו כמה שנים, ובסוף יתרחש השינוי.

החוק של שם שמים מתאהב על ידו חזק יותר מהחוק של היצר הרע, וכל כך

הדבר מובן היטב, כי מי שאינו דבוק בתורה הקדושה, כולו השחתה הוא מתחילתו לסופו, וכל פרטי השלמות נמצאים אצלו בהיפוך, ואם תתבוננו היטב בפעולותיו, תגלו שהוא מתכוון אך ורק לצורך עצמו.

אמנם כן, כשרואים גוי עושה דבר שהוא נכון על-פי התורה, כגון אותם שהצילו יהודים במלחמת העולם השנייה או אותם ששומרים שבע מצוות בני נח, מתפעלים מזה שאף הגוי עושה מה שכתוב בתורה. אבל אין מתפעלים ממעשי הגוי שאינם נובעים מדביקות בתורה, כי אם נתפעל ממנו, נוכל להפסיד ח"ו את המטרה שהצבנו להאחיב שם שמים על הבריות באמצעות התורה ומצוותיה ולהתחבק בעפר רגליהם של אלו שמאחיבים שם שמים על הבריות.

התורה עשויה להשלים את נפש האדם עד הסוף, עד שיהיה תארו מלא טוהר ואך טוב וחסד יפרוץ מלבו. אותם אנשים אנו מחפשים ומהם אנו לומדים להיות כמותם, וכשיש לנו קושיא אין אנו מפריכים בעבור כך את אמיתות התורה ואין מערערים את יסודותיה, אף כי נצטרך להשאר מחמת כן בצריך עיון.

טעם האיסור לומר על הגוי מה נאים מעשיו

ונוסיף עוד, שעכשיו קל לנו יותר להבין מה שאמרו חז"ל בפירוש הלאו דלא תחנם, שאסור לומר על הגוי "מה נאים מעשיו". לפעמים אנשים מתקשים בדבר זה, במיוחד כשהם רואים נשיאי מדינות שונים שאפשר להתפעל ממעשיהם. אך לפי האמור

יום רביעי פרשת נח – ג' חשון ה'תשפ"א

כוחה של נתינה בהשלמת בריאת האדם

ולהשקותם ולדאוג לכל צרכיהם, יום ולילה לא ישבות, ובזה יהיה לו תיקון על מה שלא עלה בדעתו ליתן לבני דורו.

נעשה אדם בצלמנו כדמותנו

וכאן המקום להביא דבר נפלא המובא ב**זוה"ק** (הקדמה יג, ב). שם מבואר שכל דרכי האדם הרצויות רמוזות בפסוקים המדברים על ששת ימי בראשית, ואיתא שם: **פְּקוּדָא תְּשִׁיעָאָה, לְמִיתָן לְמִסְכְּנֵי, וְלְמִיָּהֵב לִוְן טַרְפָּא. דְּכְתִיב, נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ. נַעֲשֶׂה אָדָם בְּשׁוֹתְפָא, כְּלָל דְּכָר וְנוֹקְבָא. בְּצַלְמֵנוּ עֲתִירִי, כְּדְמוּתֵנוּ מִסְכְּנֵי [המצוה התשיעית היא, לחון את העניים, ולתת להם טרף. שנאמר, נעשה אדם בצלמנו כדמותנו. נעשה אדם היינו בשיתוף, מפני שהוא כולל זכר ונקבה. בצלמנו, היינו עשירים. כדמותנו, היינו עניים].**

דְּהָא מִסְטַרְא דְּכִנְרָא עֲתִירִי, וּמִסְטַרְא דְּנוֹקְבָא מִסְכְּנֵי, כְּמָה דְּאִינוּן בְּשׁוֹתְפָא חֲדָא, וְחָס דָּא עַל דָּא, וְיָהֵיב דָּא לְדָא, וְגַמִּיל לִיָּה טִיבוּ, הִכִּי אַצְטְרִיף בְּרַשׁ לְתַתָּא, לְמִתְּהוּי עֲתִירָא וּמִסְכְּנֵי בְּחִבּוּרָא חֲדָא, וְלְמִיָּהֵב דָּא לְדָא, וְלְגַמְלָאָה טוֹבָא דָּא לְדָא [כי מצד הזכר הם העשירים, ומצד הנקבה הם העניים. וכמו שהם בחיבור אחד, וחסים זה על זה, ונותנים זה לזה, וגומלים לו חסד. כך האדם למטה צריך להיות, העשיר והעני בחיבור אחד, שיתנו זה לזה ויגמלו חסד זה עם זה].

בין נח לאברהם

אם נתבונן בפרשה זו נמצא דבר נפלא, הפרשה מתחילה בדברי ימי נח על כל אשר נעשה עמו ועם בני דורו, ולקראת סופה, היא מתחילה לדבר על לידת אברהם אבינו ע"ה ועל הנפש אשר עשה, הוא ואשתו שרה עמו, בחרן. ולכאורה הדבר מעורר תמיהה, כי לפי הידוע כל הכתוב בפרשה אחוז ודבוק זה בזה, וכאן אין לכאורה שייכות בין לידת אברהם לפרשת נח.

אכן מרן ה'חתם סופר' זיע"א כתב שיש באמת שייכות גדולה בין השניים, כי הנה על הפסוק "את האלוקים התהלך נח", הביא רש"י שיש דורשים לגנאי, והיינו מפני שנח אמנם עבד את ה', אבל עשה רק לעצמו ולא הקדיש מזמנו לקרב גם את בני דורו להש"ת, ולכן בא המבול לעולם. על כן באה התורה לספר, שלעומתו אברהם אבינו ע"ה הקדיש מזמנו לאחרים, הוא היה מגייר את האנשים ושרה את הנשים, ומזה הוסד היסוד לאומה הישראלית, ונתכוונה להודיענו בזה, שזוהי הדרך הנכונה שיבור לו האדם.

תיקונו של נח בתיבה

והוסיף ה'חתם סופר', שבאמת היה הקב"ה יכול להציל את נח מן המבול מבלי שיזדקק לשהות בתיבה סגורה, אך הכניסו בהכרח בתיבה סגורה יחד עם כל החיות והבהמות למיניהן, כדי שיצטרך להאכילם

אכן לדברי הזוה"ק מבואר הפלא ופלא מדוע כתיב מיד לאחר שיצאו נח ובניו מן התיבה: "ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ ועל כל עוף השמים", כי עכשיו שהקדיש את זמנו ליתן לאחרים, קיבל צלם אלוקים והוא אשר יפיל מורא על כל חית הארץ ועל כל עוף השמים.

אדמה לעליון

הדברים נפלאים כי באמת גם לפני שהקב"ה נתן את התורה לבניו, רצה שבני האדם ידמו את עצמם אליו, מה הוא רחום אף אתה רחום וכו', אלא שכאשר נתן לבניו את התורה, סלל להם דרך ישרה וברורה אשר תביא אותם ממילא להדמות אליו, ואז יתקיים בהם "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך". ונמצא שאם אין האדם נותן לאחרים ואינו מקדיש מזמנו לקרב אחרים, אע"פ שהוא מתבודד כל היום ומדקדק על קלה כבחמורה, לא יוכל להיות כלי להשראת השכינה, וממילא לא יהיה לו צלם אלוקים.

לדברי הזוה"ק כשהקב"ה אמר "נעשה אדם בצלמנו", נתכוון לומר כך: אעשה את האדם ואצוה לו להיות נותן, וכשיהיה נותן, ממילא יעשה לאדם שלם עם צלם אלוקים, ונמצא שעל ידי שנינו ביחד יעשה אדם, נעשה בלשון רבים.

האדם נעשה אדם רק על-ידי

הידמותו לעליון

וכך פירש בספה"ק "ישמח משה", כי הנה בספר העיקרים כבר הקשה למה לא נאמר בבריאת האדם "וירא אלוקים כי טוב", ותירץ שבעוד בשאר הבריות, כיון שנבראו

ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית

הארץ

ועוד שם: ויִרְדּוּ בְּדָגַת הַיָּם וּגְוִי, וְזָא וְדָא חֲמִינָן בְּסִפְרָא דְשְׁלֵמָה מְלִכָא, דְּכָל מָאן דְּחָס עַל מִסְכְּנֵי בְּרַעוּתָא דְלִבָּא, לֹא מִשְׁתַּנֵּי דְיוֹקְנִיָּה לְעֵלַם מְדִיוֹקְנָא דְאָדָם הָרָאוּן, וְכִינָן דְיוֹקְנָא דְאָדָם אֲתַרְשִׁים בֵּיהּ, שְׁלִיט עַל כָּל בְּרִינֵי דְעֵלְמָא בְּתֵהוּא דְיוֹקְנָא. הַה"ד וּמוֹרָאֲכֶם וְחַתְכֶם יִהְיֶה עַל כָּל חֵית הָאָרֶץ וּגְוִי, כְּלָהוּ זְעִין וְדַחְלִין מִתְּהוּא דְיוֹקְנָא דְאֲתַרְשִׁים בֵּיהּ, בְּגִין דְדָא הוּא פְּקוּדָא מְעֵלְיָא, לְאִסְתַּלְקָא בְּרַ נֶשׁ בְּדִיוֹקְנִיָּה דְאָדָם, עַל כָּל שְׁאָר פְּקוּדֵי [סוד זה ראינו בספרו של שלמה המלך, שכל מי שמרחם על העני בחפץ לב, אין צורתו משתנה מצורת אדם הראשון לעולם, וכיון שנרשמה בו צורת אדם, הוא שולט על כל בריות העולם על ידי הצורה ההיא. זהו שנאמר, "ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ" וגו'. כולם זעים ומפחדים מאותה הצורה שנרשמה בו, כיון שמצוה זו, לחון את העניים, היא מצוה משובחת על כל שאר המצות, להתעלות בן אדם, בצורתו של אדם הראשון].

מְנַלָּן, מְנַבוּכְדַנְצַר. אַף עַל גַּב דְּחָלַם תְּהוּא חֵלְמָא, כִּל זְמָנָא דְתַנְהּ מִיחֵן לְמִסְכְּנֵי, לֹא שְׂרָא עֲלֵיהּ חֵלְמִיָּה, כִּינָן דְאִטִּיל עֵינָא בִישָׂא דְלֹא לְמִיחֵן לְמִסְכְּנֵי, מַה כְּתִיב עוֹד מְלֵתָא בְּפוּם מְלִכָא וּגְוִי, מִיַּד אֲשַׁתְּנֵי דְיוֹקְנִיָּה וְאִטְרִיד מִן בְּנֵי נֶשָׂא [מאין לנו זה? מנבוכדנצר, אף על פי שחלם אותו החלום שייטוד מבני אדם שבע שנים, כל זמן שהיה חונן עניים לא נתקיים בו החלום. כיון שהטיל עין רעה שלא לחון את העניים, מה כתוב, עוד מלתא בְּפוּם מְלִכָא וּגְוִי. מִיַּד שִׁתְּנָתָה צוּרְתוֹ, וּנְרַחַק מִן בְּנֵי אָדָם].

אמר ריש לקיש: כל המלמד את בן חברו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאו, שנאמר "ואת הנפש אשר עשו בחרן". רבי אלעזר אומר: כאילו עשאן לדברי תורה, שנאמר (דברים כט, ח) "ושמרתם את דברי הברית הזאת ועשיתם אתם". רבא אמר: כאילו עשאו לעצמו, שנאמר "ועשיתם אתם", אל תקרי אותם אלא אתם.

וביאר מהרש"א בפירושו דברי רבא: כאלו עשה לעצמו כו' – הוא מוסיף בזה שאף הוא עצמו אפשר בתחילת לימודו עם בן חברו לא היה נקרא אדם, ובלימודו עמו תוסיף לו החכמה עד אשר נפשו נעשית נפש אדם. **הא לנו להדיא שהדרך להיעשות אדם היא על-ידי הקדשת זמן לקירוב אחרים אל התורה והמצוות.**

וכאן המקום לציין נקודה חשובה אשר נוגעת לכל אשר דיברנו בשיעורים האחרונים: כאשר הגוי נותן הוא נותן בדרך כלל בגלל אינטרסים אישיים. פעם הוא נותן בשביל שוחד, פעם בשביל לקבל סתם תמורה, פעם בשביל להתראות איש טוב, פעם בשביל להרגיע את הרחמנות שהתעוררה אצלו באופן רגעי. לעומת כן, **כאשר האיש היהודי נותן, הוא נותן כדי להדמות לעליון, כי המדבק את עצמו במידותיו של הקב"ה ועוסק במה שהוא עוסק, הוא משיג בזה אלוקות וטועם טעם רוחני.**

כשבני ישראל עוסקים בתורה ובגמילות חסדים, אינם עוסקים בשני דברים שונים, אלא עוסקים בשניהם למטרה אחת, להיות אדם. הקב"ה עשה את החלק הראשון של האדם והטיל על האדם לעשות את החלק השני שישלימו. ואכן אם יכולים גוים

הגיעו לסוף שלמותם, אצל האדם אין הדבר כן, כי יש להמתין ולראות מה יעשה כשיגדל ויהיה לאיש.

וזה לשון **ספר העיקרים** (מאמר ג' פ"ב): לפי שאין בבעלי חיים שלמות אחר מקווה מהם אלא שלמות המציאות בלבד, נאמר ביצירתם "וירא אלוקים כי טוב", לרמוז כי עם מציאותם מיד הגיע ונשלם הטוביות שאפשר שיהיה בהם שהוא שלמות המציאות, ולא יקווה מהם שלמות אחר זולת זה. אבל ביצירת האדם לא נאמר כי טוב, וזה יראה דבר מתמיה, וכי לא יהיה ראוי שיאמר על יצירת האדם כי טוב כמו על יצירת שאר הבעלי חיים?! אלא שמה שלא נאמר בו כי טוב הוא להורות שהטוביות המכוון באדם איננו הטוב המכוון בשאר בעלי חיים שהוא שלמות המציאות בלבד, אבל יקווה שיגיע ממנו טוביות אחר יותר נכבד, לא יגיע עם מציאותו מיד אלא אחר שיוציא הכוחניות אשר בו מן הכח אל הפעל, וכל זמן שלא יצא שכלו מכח אל הפעל לא יגיע שלמותו המכוון בו שהוא שלמות התכלית.

ומבאר הישמח משה כפי האמור, שלכן אמר הקב"ה "נעשה אדם" בלשון רבים, משום שבבריאת האדם עדיין לא נעשה "אדם", וייעשה אדם רק לאחר מכן כשיתן ויחזור ויתן ויהיה שם שמים מתאהב על ידו כאשר יאמרו כולם – הנה זה האיש האוהב בני אדם ונותן להם משל עצמו בלי סוף.

המלמד את בן חברו תורה כאילו

עשאו לעצמו

והאמת שכל זה מבואר להדיא בגמרא, והנה הוא במסכת סנהדרין (צט, ב):

לדאוג לאחרים וליתן להם משלו בכל מיני
אופנים, והעיקר שתהיה נתינתו שלא על מנת
לקבל פרס, ואז ילך ויתוסף בו התואר
'אדם'.

המסתכלים מן הצד לומר על האיש שאינו
'אדם', סימן הוא שאיש זה עדיין לא מילא
את שליחותו להיות ראוי להקרא אדם (שהרי
כך אנו רואים בדברי חז"ל שלומדים ממה
דאמרי אינשי). יאזור את חלציו ויתחיל

מדור שבת קודש – סעודה שלישית

להסב על שולחנו של הקב"ה באמצעות התשוקה

האריז"ל בביאור מהות סעודה שלישית, אנו מגלים תיכף ומיד, כבר מתחילת דבריו הקדושים, שסעודה שלישית היא זמן של השתוקקות גדול להשי"ת ורצון עז לחזור אל השורש, ולכן מנגנים ניגונים שמעוררים ערגה וכיסופין, והרי זה עולה בקנה אחד עם מה שאמרו הצדיקים שהוא זמן של תשובה. וכבר הבאנו בשיעור הקודם מהרה"ק מראפשיץ זיע"א ומהרה"ק מרימנוב זיע"א בטעם הדבר, כי הרצון הראשון של השי"ת להטיב לברואיו היה קודם בריאת העולם בשעת המנחה של שבת קודש, שהרי מיד לאחר מכן התחיל לברוא את העולם אשר כל תכליתו היה להטיב לברואיו ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד, וכיון שכן, רצון זה מתעורר כל שבת בשעת המנחה, וכמים הפנים לפנים אף רצונם של בני ישראל מתעורר לחזור אל שורשם.

בני היכלא רכסיפין

בְּנֵי הַיְכָלָא (היושבים בהיכל המלך, י"א שהכוונה לתלמידי חכמים וי"א שהכוונה לכלל האומה הישראלית) דְּכְסִיפִין (המשתוקקים), לְמַתְּוֵי זֵיו (לראות זיו אורו של הקב"ה המכונה בשעת סעודה שלישית) זְעִיר אַנְפִּין.

יְהוֹן הֶכָא בְּהַאי תְּפָא (יהיו כאן בזה השולחן), דְּבַה מְלָפָא בְּגָלוּפִין (שבו המלך שרוי בגילופין, כלומר בשמחה והארת פנים,

יפה שעה אחת בתשובה בעוה"ז

בשיעורים הקודמים במדור זה התחלנו לעסוק בענין סעודה שלישית, והבאנו מה שיצא מפי הצדיקים נ"ע שעל שעת סעודה שלישית נאמרו דברי התנא (אבות פ"ד מ"א) "יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט בעולם הזה מכל חיי העולם הבא", כי שעה זו מסוגלת לתשובה.

והנה כפי הידוע האריז"ל הק' יסד שלושה פיוטים לשלוש סעודות השבת: אזמר לשבחין לסעודת ליל שבת, אסדר לסעודתא לסעודת צפרא דשבתא, ובני היכלא לסעודה שלישית. ונפלא הדבר שדי לנו לראות את פשטות המילים של כל אחד מהפיוטים, מבלי להכנס לעומק סודותיהן, כדי להבין מהן מהותה של כל סעודה וסעודה.

דוגמא לדבר מה שראינו בפיוט "אסדר לסעודתא" שיש לו קו אחד העובר מתחילתו לסופו, ומלמדנו שבצפרא דשבתא מאיר בעולם אור התורה ומתגלים אז סודותיה, כך שאם בימות החול צריכים להתייגע בשביל השגת התורה, בשבת קודש התורה מאירה בלבות בני ישראל כמו מאליה, ועל זה עורכים את הסעודה בצפרא דשבתא לשמוח בשמחת קבלת אור התורה.

אכסוף נועם שבת

וכעת כשאנו באים ללמוד את תורת

משמואל (פרשת בראשית תרע"ד) המבאר ענין ההשתתפות עם המלאכים, ומבאר עוד שבגין כך משפיעה ההתעוררות בשעה זו על כל ימות השבוע.

וזה לשונו: **צְבוּ לַחֲדָא בְּהַאי וְעָדָא בְּגוּ עִירִין וְכָל גְּדַפִּין** – נראה דבסעודה שלישיית מקבלין התעוררות לכל השבוע, וכענין שאומרים בנעילת יוה"כ פתח לנו שער בעת נעילת שער. כי כאשר משים אל לבו שבועד זמן מועט תלך ממנו קדושת שבת, זה גורם התעוררות ומשתוקקים ביותר אחר קדושת השבת. ובאשר ימי החול הבאים לקראתנו הם הגורמים להתעוררות, על כן יש להם חלק בזה וממשיכין התעוררות לכל השבוע (והרי זה דומה למה שאמרו חז"ל שהעושה תשובה מאהבה זדונות נעשים לו כזכיות, וביארו הספרים² בטעם הדבר, משום שהעבירות הן אלו שגרמו לו להתקרב אל בוראו יותר מבחילה. אף כאן כיון שימות החול גורמים להתעוררות, בדין הוא שיזכו ימות החול ליהנות מאותה התעוררות).

וזהו צבו לחדא בהאי ועדא בגו עירין וכל גדפיין. כי המלאכים נקראים עירין מלשון ער, שהם תמיד בחיות ובהתעוררות גדולה בלי שינה וליאות (שהרי אין אצלם חילוק בין ימות השבת לימות החול), והגדפיין הם אהבה ויראה. ובאשר אז זמן התעוררות כמידתם של המלאכים, הוא זמן להתחבר ולהתועד עמם, ליקח מהם עוד ענין ההתעוררות והאהבה והיראה לכל השבוע.

משפּל המדרגה אל המדרגה העליונה

חָדוּ הַשְּׂפָא בְּהַאי שְׂעָפָא (שמחו

ההיפך מהסתר פנים. ויש מפרשים מלשון גילוף בעץ, שלגודל הארת הפנים שלו נדמה כאילו הוא חקוק בשולחן הסעודה).

ובספר "אור יצחק" להרה"ק רבי יצחק מראדוויל זיע"א ביאר בכוונת שני חרוזים אלו, שמי שישתוקק להתקרב אל השורש, הוא אשר באמת יתקרב אליו, כי כך הוא סדר הבריאה שכל שהיהודי משתוקק אל השי"ת, השי"ת מתגלה לו.

וזה לשון קדשו: **אותם בני היכלא שאינם פונים לכל התענוגים שהכין להם המלך, אלא כל חפצם הוא רק לחזות בזיו פניו, אכן יזכו למילוי משאלות לבם ויסבו על שולחן המלך יחד עמו במחיצתו.**

ההתוועדות עם מלאכי א–ל

צְבוּ לַחֲדָא בְּהַאי וְעָדָא (עוררו נא את רצונכם מאוד להיות בוועד זה), **בְּגוּ עִירִין וְכָל גְּדַפִּין** (בתוך המלאכים ובעלי הכנפיים).

הנה כי כן, כל אימת שבני ישראל מתעלים למדרגה גדולה של קדושה, הם מתאחדים עם המלאכים. והרי כך אנו אומרים: "כתר יתנו לך מלאכים המוני מעלה עם עמך ישראל קבוצי מטה". כשאנו משבחים את הקב"ה באמירת קדוש קדוש קדוש או בנגינת טוב להודות לה, אנו נותנים לו כתר ונחשב לנו אז כמשתתפים עם המלאכים בזה. אף כאן אנו אומרים שאם נעורר את תשוקתנו להסב בשולחן המלך, או אז נזכה לשבת יחד עם המלאכים שרפי מעלה.

השפעת ההתעוררות לימות החול

וראה זה לשון הספה"ק "שם

² ראה 'תניא' פ"ז.

שנים... ומה שמשיעים לכם חימוד ותשוקה מן השמים תשיבו בחזרה להקב"ה, וכמו כן ישיב לכם עוד מן השמים פי שנים, וכן יהיה כסדר בכל פעם יותר.

ובענין זה יש להביא מה שכתב בספה"ק **"שם משמואל"** דבר פלא בשם אביו הגה"ק **"האבני נזר"** זי"ע, וזה לשונו: שמעתי מכ"ק אבי אדומו"ר זצלה"ה שמי שתשוקתו תורה ומצוות אי אפשר שיהיה בגיהנם, ואם ירד שמה, תיכף יפרח משם כחץ מקשת, שלמקום שיש לאדם תשוקה בחייו, נמשך אחר מותו.

מה ענין גילוי דעת ליציאת מצרים

יסוד נפלא הוא שנוגע לכל עת וזמן, ובפרט לזמן סעודה שלישית אשר נתייחד לזה כאמור. ובכך, נבוא למצוא מהלכים איך לעורר בלבנו התשוקה להשי"ת. בשיעור זה נציג מהלך אחד אשר כל איש יהודי יכול להשתמש בו בקלות.

הנה בשחרית לאחר קריאת שמע אנו אומרים "אמת ויציב ונכון וקיים וישר וכו'", ואחר-כך אנו אומרים "עזרת אבותינו", ומה אנו מתכוונים בכל זה?

הן זה עתה קיבלנו על עצמנו עול מלכות שמים, הכרזנו בגאון שה' אלוקינו ה' אחד, קיבלנו על עצמנו להניח תפילין ולהתקין מזוזה, קיבלנו על עצמנו ללמוד וללמד את בנינו אחרינו, הודינו שידוע לנו שאם נעשה כל זה ייטב לנו כל הימים, ואם לאו – האדמה לא תתן את יבולה וכו', קיבלנו על עצמנו שלא לתור אחרי עינינו ולבנו, קיבלנו על עצמנו שלא להתפס במחשבת מינות, אלא נזכור תמיד שהקב"ה עושה ומעשה את הכל, וכעת אנו אומרים

עכשיו בשעה זו), **דְּבִיּהּ רַעְוָא [דְּרַעְוִין] וְלִית וְעַפְיִן** (שבו רצון כל הרצונות ואין בו כעס ורוגז).

לפי דרכו של האריז"ל כאן אנו למדים שגם מי שאינו ראוי מחמת עצמו יכול להתקרב בשעה זו, משום שהשעה מסוגלת בהיותה זמן רעוא דרעוין בלי שום רושם של כעס ורוגז.

וכן נמצא כתוב בספר **"שבט מיהודה"** להרה"ק **"רבי אברהם מלובלין** בן רבי יהודה לייב איגר זצ"ל (פרשת חיי שרה) שבשעה זו יכול האדם על-ידי השתוקקותו לעלות משפל המדרגה אל המדרגה העליונה, עד שיימנה על הנקראים בני היכלא דכסיפין.

וזה לשונו: **בוודאי הוא זה השעה של בעלי תשובה**, דבשעתא חדא ביומא חדא ברגעא חדא קריבו לגבי קוב"ה, דהיינו לעלות ברגע אחד מתחתית המדריגה למדריגה גבוה מעל גבוה, להיות בכלל 'קדוש היכלך', להיות נקראים 'בני היכלא', וזה הוא מכח דכסיפין למיחזי זיו דזעיר אנפין.

כסף משנה קחו בידכם

הנה עצם היסוד המבואר כאן שהשתוקק אל השי"ת, השי"ת מסיר את המסכים והוא זוכה להתקרב אליו, מובא גם בספה"ק **"בית אהרן"** (פרשת מקץ) על הפסוק וכסף משנה קחו בידכם, וזה לשונו: **'כסף משנה' – החימוד נעשה כפול.** היינו כשבני אדם נכספים לתורתו ומצוותיו של הקב"ה ומקיימים אותן, אזי משפיעים להם מן השמים פי שנים. היינו כשאיש ישראל חומד ומשתוקק מעט אל התורה הקדושה או לדבר ה', משפיעים לו מן משמים חימוד פי

מצרים שהיא גאולת ישראל ומיד לגשת אל התפילה כפי תקנת חז"ל להסמיך גאולה לתפילה, ומה שייך ענין הגילוי דעת שהאושר נמצא בקיום תורת ה' ומצוותיה למקום זה.

הכרת טוב המצוות הכרחית להרגשת הגאולה

אכן נראה שהכרת דבר זה היא חלק מענין הגאולה, וסיבת הדבר, כי הנה מהות הגלות היא כאשר האדם מנותק ממקומו ואין לו כדי חיותו, הוא נע ונד בארץ ומשתוקק לחזור לביתו אשר שם שולחנו ומיטתו, וכך היה כשבני ישראל גלו מארצם ומירושלים עיה"ק משוש כל הארץ אשר משם קיבלו את חיותם. ומהות הגאולה היא כאשר האדם שב למקומו וחזור לקבל את מלוא חיותו כמקדם.

והנה לא רק בענין המקום כך הוא, אלא כל שהאדם סר מאותם דברים שמעניקים חיות לנשמתו, שרוי הוא בגולה. ולמשל, אם היה לו לאדם סדר יום קבוע, תמיד היה עולה על יצועו בערב בשעה קבועה, קם באשמורת הבוקר ומכין את עצמו לתפילתו ואחר-כך מתפלל בדביקות, ושוב קובע עתים לתורה לאחר התפילה, והנה באחד הימים נשתבש עליו סדר יומו מחמת איזו טרדה ונבצר ממנו לקיים אותה הכנה לתפילה ולהמשיך בלימודו לאחר התפילה, הלא ירגיש מעתה כעץ יבש וכחרס הנשבר מפני שנלקחה ממנו חיותו. וכשיעזור לו השי"ת וישוב לקדמותו, ירגיש איך הוא מתמלא חיות כאילו המטירו עליו גשמי נדבות מן השמים.

כשאנו באים אל התפילה, אנו צריכים

כך: את כל אלה אנו מקבלים על עצמנו לא מפני שאנו אנוסים בדבר ואין לנו ברירה אחרת, אלא מפני שידוע לנו שדבר ה' הוא אמת ויציב ונכון וקיים וישר ונאמן ואהוב וחביב ונחמד ונעים וכו' ומתוקן ומקובל, וכל דבר אחר הוא הבל הבלים. חיים המיוסדים על דבר ה' הם חיים נעימים ונחמדים, בניגוד לחיים שאינם מיוסדים על דבר ה'.

בזה אנו מתכוונים לדבר אל נפשנו להוציא מקול היצר היושב בין מפתחי הלב וטוען שקיום התורה על כל פרטותיה ודקדוקיה אינו דבר נחמד ונעים כל-כך, ולואי שלא היו מדקדקים אתנו כל-כך והיינו יכולים להקל קצת מן העול הכבד. באים אנו ועונים כנגדו שאין הדבר כן, אלא קיום התורה הוא הדבר הטוב ביותר עבורנו כי הוא זה שמאשר את חיינו... ומסיימים אנו שאת כל זה נתן לנו צורנו צור חיינו באהבתו אותנו, ודבריו חיים וקיימים ונאמנים לעד.

ואז אנו עוברים ל"עזרת אבותינו" ואומרים לאחר שמודים לה' על שהושיע אותנו ואת אבותינו – אמת אשרי איש שישמע למצוותיך ותורתך ודבריך ישים על לבו. הנה בקרב המתפללים כאן ישנם כאלה שלבושים בבגדים נאים ונוהגים ברכבים מפואר ביותר, ולעומתם ישנם כאלה שחיים בהצנע לכת ויראת ה' על פניהם כל הימים. מגלים אנו בדעתנו שהמאשרים האמיתיים הם בעלי היראה ולא בעלי הרכבים המפוארים. מיד לאחר מכן אנו חוזרים אל נס יציאת מצרים וחותרים בברוך אתה ה' גאל ישראל.

והנה לכאורה יפלא כי לכאורה היה צריך להזכיר לאחר ק"ש רק מענין יציאת

החי חיים מופקדים, חיים של גויים, משתחוה בכל עת להבל וריק, לדברים מאוסים וטמאים המזיקים לנשמתו. ועל זה אנו מודים ומשבחים להקב"ה על שהוציאנו ממצרים והפרישנו מחיים חלולים ומדוכאים כאלה, אלא – ואנחנו כורעים ומשתחוים לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה וזוכים לחיי אושר ותהילה.

כשאנו קפפתחים הרגשה זו בלבנו, אנו מודיעים בגלוי שעובדי ה' היראים והתמימים, הם אלה המאשרים שבעולם, בלי שום קשר לגודל החובות הכספיים שיש להם – אשרי האיש שישמע למצוותיך ותורתך ודברך ישים על לבו. ואז כשנבוא לברכת השיבנו, נתחנן לפני השי"ת – אף אנו רצוננו להיות כן יראים ושלמים לפי מדרגותנו וכוחות נפשינו, וכשנגיע לברכת גואל ישראל, נודה לו על שנתן לנו חיים של גאולה...

ונמצא מעתה שמסמך גאולה לתפילה מתחיל בקריאת שמע, הרבה לפני שאנו מתחילים בכלל לדבר על יציאת מצרים, ואדרבא, הלא כל סיבת ירידתנו למצרים היתה בשביל שנזדכך שם ונבוא מוכנים לקבלת התורה בהר סיני.

אם תעירו ואם תעוררו את האהבה

אם ניגע בהבנה זו בימות החול, תתעורר בלבנו התשוקה לקיים רצון השי"ת, תורתו ומצוותיו על כל דקדוקיהן וחומרותיהן, וכשנגיע לאחר מכן לרעווא דרעווינן, בו מתעורר רצוננו כמים הפנים לפנים בהביננו שאז עלתה במחשבתו של הקב"ה לברוא את העולם אך ורק כדי להטיב לנו, ומה היא אותה הטבה שרצה להטיב

להרגיש את עצמנו נגאלים, כי אז תבקע תפילתנו מלב נכנע ומבווייש ומלא הכרת הטוב. וכבר הבאנו כעין זה מדברי מרן ה'חתם סופר' זיע"א שבוזה טמון מעלת וסגולת סמיכת גאולה לתפילה, כי סמיכת גאולה לתפילה אין עניינה להוציא מילים מן הפה, אלא עניינה להרגיש שהקב"ה טוב ומטיב לנו אע"פ שאיננו ראויים, כי אז נבקש את בקשתינו לא מתוך עצבות ומרירות, אלא מתוך אמונה הכנעה וענווה, כאומרים: ידוע לנו שהקב"ה שולח לנו רפואה בכל עת ושהוא רוצה שנפנה אליו בתפילה לבקש ממנו רפואה, ועל כן אנו מתפללים אליו כעת בשביל לקיים רצונו.

ולכן אם לא נרגיש בלבנו שכל מה שקיבלנו עלינו בק"ש להיות יראים ושלמים מהווה את גאולתנו, לא נזכה לאותה גאולה ונמשיך להיות ח"ו במצרים ערות הארץ. אם לא נשריש בלבנו ההכרה שלהיות שמור ממראות אסורות ומאכלים אסורים וכו', הוא גאולתנו ומקור חיותנו, לא נרגיש בלבנו שהקב"ה באמת גואל אותנו ממצרים, וכשיבוא הגואל נהיה ח"ו בכחינת ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה.

אוהבי ה' שנאו רע

חייבים אנו לִפְתַח בתוך תוכנו את ההרגשה העמוקה שבוזה שהקב"ה נתן לנו את תורתו, פדה אותנו מבית העבדים וחסך מאתנו חיי צער ומכאוב, עד שנסלוד מן הרע כלשון הכתוב "אוהבי ה' שנאו רע". והלא כך אנו אומרים: עלינו לשבח לאדון הכל וכו' שלא שם חלקנו כהם וגורלנו ככל המונס, שהם משתחוים להבל וריק ומתפללים אל אל לא יושיע וכו'.

לנו? הוי אומר – ליתן לנו תורתו ומצוותיו, אזי תתגבר תשוקתנו כלהבת אש להתקרב אליו בקיום התורה והמצוות ולזכות לאותה הטבה שמביאה עמה תענוג שכל חללי דעלמא לא ישתוו אליה, וכשתתגבר בנו תשוקה זו, אזי נזכה להסב על שולחנו של הקב"ה ולקבל באמת אותה הטבה כאמור.

מדור הילולא דצדיקיא

הרה"ק רבי ישראל בהרה"ק רבי שלום שכנא מרוזין זי"ע"א

נסתלק לגנוי מרומים ביום ג' השון ה'תרי"א

האספו ואגידה לכם

הרה"ק מרוזין זי"ע"א אמר: דוד המלך אמר בתהלים "הללו עבדי ה' הללו את שם ה'", הקיש עבדי ה' לשם ה', לומר לך שכאשר מדברים בשבח עבדי ה', הרי הוא כאילו מדברים בשבח השי"ת.

עוד ידוע מה שיצא מפי קדשו שבפרט נצטרך לכך בעקבתא דמשיחא, וכה אמר שבעקבתא דמשיחא תהיה האמונה קשה כל-כך, עד שנצטרך לטפס על קירות כדי להשיגה (לרוב הטמטום וההסתרה שיהיה אז), והעצה היא להתאסף ולספר סיפורי צדיקים המחזקים את האמונה. וכך פירש לשון הפסוק "האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים" – יקרא משלון קרירות. באחרית תהיה קרירות גדולה, והעצה היחידה להתחזק באמונה, תהיה – האספו ואגידה לכם, דהיינו להתאסף ולספר סיפורי צדיקים.

נשמה כוללת

רבים מן הצדיקים התבטאו עליו שהיה נשמה כוללת, לא רק לאנשים הפשוטים שכדורו, אלא גם לצדיקי הדור. הלא היה בנו של הרה"ק רבי שלום שכנא מפראהבישט שהיה בנו של המלאך בנו של

המגיד ממעזריטש זי"ע, אשר הצדיקים אמרו על כל היוצאים מגזע זה שהם נשמות משיח בן דוד. וזה מורה לנו שכולנו עד ימינו אנו יש לנו שייכות לאותן נשמות קדושות וטהורות וביניהן לנשמת הרה"ק מרוזין בעל ההילולא.

ראו זה דבר פלא שנמצא כתוב בספר "אמונת ישראל" (גראדזיסק פרשת ואתחנן): שמעתי מכ"ק א"ז מו"ר [רבי אלימלך מגראדזיסק] זי"ע שכ"ק אא"ז [ה'אוהב ישראל] מאפטא זי"ע אמר דאיתא במדרש שלעתיד ישב משיח ואצלו ישבו צדיקים, והרואים יתמהו וישאלו מדוע זכו אנשים האלו לאותו הכבוד. ואחז הקדוש הנ"ל בדיקנא קדישא שלו, ונשבע שזה מרמוז על כ"ק אא"ז מרוזין זי"ע, ע"כ שמעתי.

מונייה מתברכין הצדיקים

אכן רבים מצדיקי בני דורו היו נוסעים אליו ליהנות מזיו אורו. אפילו הגה"ק מצאנו זי"ע"א שדרך עבודתו היתה שונה בתכלית מדרך עבודתו של הרה"ק מרוזין כידוע, היה נוסע אליו.

על השתלשלות הדברים מסופר כך: באחת השנים, בהילולת הרה"ק רבי צבי הירש מרימנוב זי"ע"א נועדו יחד הצדיקים הגה"ק מצאנו זי"ע"א, הרה"ק רבי שלום

פעם שלח הרה"ק מפרימשלאן זיע"א לשאול אותו מה עם מאמר חז"ל (ברכות יז, ב) בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ואומרת כל העולם כולו נזונין בשביל חנינא בני, וחנינא בני - די לו בקב חרובין מערב שבת לערב שבת.

שלח הרה"ק מרוז"ן להשיב לו דבר: אני מפרש שיש חילוק בין מזונות לפרנסה. מזונות פירושה אכילה ושתייה כדי חיי האדם, פרנסה פירושה גם כסות ושאר צרכי האדם בשפע רב. כשהבת קול יוצאת מהר חורב, כך היא אומרת: מדוע כל העולם כולו נזון בצמצום גדול ואינו מתפרנס ברווח? משום שחנינא בני, שהוא צדיק הדור, די לו בקב חרובין מערב שבת לערב שבת, וכיון שהשפע עובר דרכו והוא מצמצם את הצינור, אף העולם נזון בצמצום גדול, ואילו היה מתנהג בהרחבה גדולה, אף העולם היה מתפרנס בהרחבה גדולה.

מקור כוחו של החסיד לנסוע אל

הצדיק

יהודי אחד אמר לבנו הרה"ק רבי דוד **משה מטשארטקוב** זיע"א שיש לו דיבור קודש מאביו זיע"א, ומסר אותו בפניו: כשחסיד מתעורר לנסוע אל הצדיק, הס"מ מיד מתחיל להערים עליו קשיים כדי למנוע אותו מכך. ומהיכן שואב החסיד את כוחו להתגבר על כל אותם קשיים? התשובה היא שברגע שמתעורר הרצון הראשון אצל החסיד לנסוע אל הצדיק, הצדיק מרגיש זאת ומנער את עצמו לצאת ולקבל את פניו, וזה מה שנותן לחסיד הכוח להתגבר על הקשיים שהערים עליו הס"מ.

כשמוע את דברי היהודי, אמר הרה"ק

מקמינקא זיע"א והרה"ק רבי אליעזר מדז"קוב זיע"א (אף הוא בעל ההילולא), ודיברו בענין צדיקי הדור.

פתח הרה"ק מקאמינקא שהיה מראשוני הצדיקים הנוסעים אל הרה"ק מרוז"ן ואמר: גבורות ראינו בבעלז אצל הרה"ק ה'שר שלום' זיע"א, עבדות ה' ראינו ברימנוב אצל הרה"ק רבי צבי הירש זיע"א (כידוע מסירות נפשו לעבודת ה'), נביאות ראינו בפרימשלאן אצל הרה"ק רבי מאיר זיע"א, אך המקור לכל המדרגות הוא הרה"ק מרוז"ן.

ואמר עוד: כתוב בזה"ק שהצדיק הוא בחינת שבת ומיניה מתברכין שיתא יומין. בדורנו היינו הרה"ק מרוז"ן אשר מיניה מתברכין הצדיקים ומגיעים למדרגותיהם בקודש.

כששמע הגה"ק מצאנו את דבריו, שאל בפליאה: הלא אין רואים אצל הרה"ק מרוז"ן את כל המדרגות שראו אצל הצדיקים הקדושים מרימנוב ומבעלז. אז פתח הרה"ק מדז"קוב את פיו בחכמה ואמר: כך הוא תמיד, במקור השפע אין השפע נראה בעין, כי הוא נמצא שם בהסתרה (הלא מטעם זה לא ירד מן בשבת, הגם שמיניה התברכו שיתא יומין), ורק המתקרב אל המקור יכול להרגישו. כיון ששמע זאת הגה"ק מצאנו, קם ונסע אל הרה"ק מרוז"ן ברצותו להסתופף אף הוא בצל קדושתו.

כל העולם כולו נזון בשביל חנינא

בני

הן ידוע ומפורסמת דרכו בקודש להתנהג בהרחבה גדולה ובגינוני מלכות.

ולאחר מכן יחזירוהו לו. האחים עשו כמצוותו, אך בחלוף שבע שנים, כשבאו להחזיר את הקמיע, לא היה כבר הרה"ק בהאי עלמא. הלכו לנכדו הרה"ק מבאהוש זיע"א והחזירו לו את הקמיע. הרה"ק מבאהוש פתח את הקמיע ומצא כתוב בו: "הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד". אמר על כך הרה"ק מבאהוש: בדרך כלל כשכותבים קמיע, כותבים עליו שמות קדושים שיש להם כוח לסלק את המזיקים. אך זקני לגודל קדושתו, גם כשהיה כותב פסוק מפסוקי התנ"ך, היה לזה כוח כמו השם הגדול הנכבד והנורא.

אמונתו של הסיד

לפנינו סיפור שסיפר האדמו"ר מסאדיגורה זיע"א (הובא גם בספר "בינת ישראל" גראדזיסק): יהודי אחד בשם ר' אליעזר מחודרוב, מחסידי רוז'ין, עסק במכירת עורות לעשיית מעילים. נהג היה לקנותם בזול ולמכרם במשך החורף, ואז הכניס סכום גדול שהספיק לו למחייתו גם עבור ימות הקיץ.

פעם בא להתברך אצל הרה"ק, פתח הרה"ק וסיפר: מעשה ביהודי שעסק במכירת עורות לצורך עשיית מעילים. פעם לא היה חורף קר והגשמים היו מועטים ובאין דורש למעילים, לא הצליח היהודי זה לא הצליח למכור את עורותיו. חשש האיש פן לא יהיה לו איך לפרוע את חובותיו וייהפך לבעל חוב גדול. מה עשה האיש? עד היום היה לומד ארבע שעות קודם התפילה, לאחר מכן היה מתפלל בהתלהבות, לאחר התפילה היה אוכל פת שחרית ושוב היה מתיישב ללמוד, ורק לאחר הצהריים היה

מטשארטקוב זיע"א שיש למצוא לזה רמז בתורה: בפרשת בהעלותך נאמר (במדבר י, לא) שמושה רבינו אמר ליתרו חותנו: אַל נָא תַעֲזֹב אֶתְנוּ כִּי עַל פֶּן יִדְעַתְּ חֲנֻתְנוּ בַּמִּדְבָּר וְהָיִיתָ לָנוּ לְעֵינַיִם, ויש לפרש: על כן ידעת חנותנו במדבר – איך הצלחת להגיע אל מקום חנותנו במדבר, הלא הס"מ בוודאי נעמד לך בדרך למנוע אותך מלבוא אלינו. אין זה אלא מפני שהיית לנו לעינים – ברגע שהתעוררת לבוא אלינו, כבר עמדת לנו נגד עינינו וזה מה שנתן לך הכוח להגיע אלינו.

והאמת שיסוד זה יסוד גדול הוא בכל מקום שיש משפיע ומקבל. תמיד כשיש התעוררות מצד המקבל, באופן ממילא תהיה התעוררות מצד המשפיע אע"פ שהמקבל לא עשה עדיין שום פעולה. ומאחר שכבר נעשה חיבור בין המשפיע והמקבל וכבר נשפע שפע של קדושה מזה לזה, מקבל המקבל כוח להוציא את רצונו מן הכוח לפועל לבוא אל המשפיע.

ומכאן גם לכל מי שרוצה לנסוע אל הקב"ה ולהתקרב אליו, שכיון שמתעורר בו הרצון, מיד הקב"ה יודע מזה, והוא יוצא לקבל את פניו, וזה מה שנותן לו הכוח להתגבר על יצרו הרע שמתגבר עליו בכל יום למנוע אותו מלהתקרב אל השיי"ת.

הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד

מעשה בשני אחים שגרו בבנין אחד בשאריגראד. יום אחד נודע להם שיש על כך אוהרה חמורה בצוואת רבי יהודה החסיד. נסעו אל הרה"ק מרוז'ין לשאול כדת מה לעשות. הושיט להם הרה"ק קמיע וצוה להם לתלותו בין שני הבתים במשך שבע שנים,

עמו בן מאשתו הראשונה. והנה שם לבו שכאשר אשתו השניה מחלקת מנות לבני הבית, היא מורידה מעט ממנתו של הבן הזה מחמת שנאה. מה עשה? היה משלים לו תמיד את מנתו מתוך המנה שהוא היה מקבל.

ויהיה היום והילד חלה ואסרו עליו הרופאים לאכול הרבה. מאז והלאה, לא זו בלבד שהאב לא השלים לו את מנתו כפי שנהג לעשות עד כה, עוד לקח ממנו את מה שקיבל מאמו חורגתו. תמה הבן על שאביו נוטל ממנו את מה שיש לו וכמעט שאינו מותיר לו מאומה.

אמר לו האב: "עכשיו אני רואה שאינך נותן בי אימונך, כי לו היית מאמין בי ובאהבתי, היית מבין מעצמך שאני עושה הכל לפי חשבון מדוקדק. כשאתה בריא אני מוסיף לך על מנתך, וכשאינך בקו הבריאות אני מוריד לך ממנתך, ואת הכל אני עושה באותה אהבה שאני אוהב אותך.

אמר הרה"ק מרוז'ין: **כן צריך האדם להאמין באמונה שלמה, שהשי"ת חפץ בטובתו ואל יקשה בעיניו השתנות העתים, משום שבשעה שהאדם יכול לקבל ברכה והשפעה מרובה, אזי מכין לו ה' שפע ברכה עד בלי די, אך בעת שההשפעה המרובה יכולה להזיק לאדם, ממעט ה' טובו והונו. וכשנתאמת אצל האדם האמונה הזאת, הוא נעשה כלי מוכשר לקבל כל ההשפעות וכל הישועות.**

שרים רדפוני חינם ומדברך פחד לבי

אמרה קדושה יצאה מפי הרה"ק מרוז'ין והנה היא נוגעת במיוחד בתקופה זו: "שרים רדפוני חינם ומדברך פחד לבי" – מה

עוסק שעה או שעתיים במכירת העורות. אך עתה בחששו שיהפך לבעל חוב, ויתר על סדרי לימודו כדי לחפש בחיפוש אחר חיפוש קונים לעורותיו. יצא האיש השכם בבוקר מפתח ביתו והנה בא גוי אחד כנגדו: "האתה זה מוכר העורות?" שאל. רצוני לקנות ממך עורות רבים. באותו רגע נכנס לו ליהודי הסוחר הרהור תשובה בלבו. אמר לעצמו: "מה?! ויתרתי לי על סדרי לימודי בשביל הפרנסה?! היתכן כדבר הזה?!". פנה אל הגוי ואמר: "אינני חפץ בעסקה זו". סבר הגוי שאין הוא מרוצה מן המחיר שהציע לו. הגביה את המחיר, אך הסוחר נשאר בסירובו. הגביה את המחיר עוד, ושוב נשאר הסוחר בסירובו. כראות הסוחר שהגוי אינו מרפה ממנו, הרים את רגליו וברח ממנו. הוא נכנס מיד לבית הכנסת והתחיל ללמוד כמימים ימימה.

הפטיר הרה"ק את סיפורו ואמר: מסירות נפשו של האיש ללימוד התורה עוררה רעש גדול בשמים... חשקה נפשם של הנוכחים בחדרו של הרה"ק לדעת מה היה סופו של מעשה ומה עלה בגורלם של העורות. שאלו אותו: "ובכן, מה היה עם העורות?". התנער הרה"ק ואמר: "שוטים! הלא אפילו הסוחר בעצמו לא רצה לדעת מה עלה בגורלם של העורות ואתם צריכים לדעת?!". (נתכוון בזה שהעיקר שצריך להוציא מסיפור זה, הוא אמונתו החזקה של אותו חסיד, ולא מה שעלה בגורל העורות).

וישא משלו ויאמר

פעם נשא הרה"ק מרוז'ין את משלו ואמר (אף זה נדפס בספר בינת ישראל): מעשה באחד שהתחתן בזיווג שני והביא

שאתה עמדי, מפני שכל אימת שהאיש היהודי שרוי בצער אף השכינה שרויה בצער ואומרת קלני מראשי קלני מזרועי.

עוד פירש הרה"ק על מה שאמרו חז"ל שדוד המלך ע"ה ביקש שתיחשב אמירת תהלים כלימוד נגעים ואהלות. נתכוון בזה שהיות שתכלית הנגעים ואהלות היא לעורר את האדם לתשובה כנודע, ביקש שיוכל האדם לקבל אותה התעוררות ממש מאמירת תהלים, כך שלא יזדקק יותר לנגעים ואהלות.

שהשרים [האנטישמיים] רודפים אותי, זה אינו כלום, אך כאשר אני מתבונן מי הוא זה שעומד מאחורי רדיפתם ונודע לי שהוא מדברך, אזי פחד לבי.

והפטיר: אעפ"כ, כשאני נזכר שאתה עושה ומעשה את הכל, אזי שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב, כי אם אתה עמדי, אין לי סיבה להיעצב.

על דרך זה פירש בהיותו אסור בבית האסורים כ"ב חודש: גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא – אין לי שום פחד בלבי. אך "רע כי אתה עמדי" – מה שכואב לי הוא

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

**פטרוו מכוו הבינני
לחודש מר-חשוו**

**ידידנו
הר"ר משה חיים גרינפעלד הי"ו
חבר וועד הפועל**